

REVITALIZACE
ZÁMKU
V PŘÍČOVECH

ANEŽKA FOREJTOVÁ
diplomní projekt

1/ ÚVOD

Obsah diplomního projektu

- 1/ Úvod
zadání
prohlášení autora
- 2/ Analytická část
analýza hodnot a potenciálu území
analýza občanské vybavenosti
- 3/ SHP
doplnění stávajícího stavebně historického průzkumu
dokumentace objektu
- 4/ Návrh
průvodní zpráva
koncept
návrhové řešení

DIPLOMNÍ PROJEKT
ateliré Girsy, Fakulta architektury ČVUT v Praze
zpracováno v zimním semestru 2017/2018

vedoucí práce: prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsy,
doc. Ing. arch. Milena Hauserová, CSc.

autor: Bc. Anežka Forejtová

Obsah

Úvod.....	5
Zadání.....	7
Prohlášení autora	9

Úvod

Tato práce si klade za cíl rehabilitovat významnou budovu s pozůstalým areálem a naplnit ji funkcí, která bude udržitelná v této lokalitě a prostředí, tak aby se plně uplatnila památková hodnota areálu i jeho dochovaných součástí.

Problematika této práce je všeobecný přístup k zameckým areálům - menším feudálním sídlům, kterých je na našem území nespočetně a které již dávno neplní svou původní funkci. Zpravidla se jedná o velmi hodnotné soubory staveb. Tato práce je rovněž snahou o zodpovězení otázky, jaký pro nás dnes mají tyto soubory staveb význam a jaké využití je vhodné a zároveň udržitelné.

zimní semestr 2017_2018

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Bc. Anežka Forejtová

datum narození: 28. 3. 1993

akademický rok / semestr: 2017/2018, ZS

obor: Architektura a urbanismus

ústav: 15114 Ústav památkové péče

vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
doc. Ing. arch. Milena Hauserová, CSc.

téma diplomové práce: Revitalizace zámku v Příčovech (modul památkové péče)

zadání diplomové práce:**1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení**

Tato práce si klade za cíl rehabilitovat významnou budovu s pozůstalým areálem a naplnit ji funkcí, která bude udržitelná v této lokalitě a prostředí, tak aby se plně uplatnila památková hodnota areálu i jeho dochovaných součástí.

Diplomová práce modulu památkové péče bude obsahovat stavebně historickou část, jejíž výsledky a znalosti získané při zpracování budou použity při návrhu úprav. V návrhu bude kladen důraz na šetrný přístup k historickému objektu a citlivou úpravu okolního prostředí, včetně začlenění novostaveb.

Příčovy jsou malá obec s malým počtem trvale sídlících obyvatel. Jedná se o typickou vesnici s minimálními nároky na občanskou vybavenost nacházející se nedaleko většího města (Sedlčany, okres Píseň, které poskytuje obci veškerou potřebnou vybavenost. Minimální nároky na vybavenost (autobusové spojení, obecní úřad, obchod, restaurace) jsou v obci dostatečně pokryty. V centru obce se nachází zanedbaný a nevyužívaný barokní areál se zámeckou budovou, kaplí a sýpkou, který byl s dřívě přiléhajícím poplužním dvorem hospodářským centrem a těžištěm Příčovského panství.

V současnosti se jedná o poklidnou vesnici odlehlou od veškerých rušných provozů (jako jsou například hlavní komunikace, či rušné podniky), jejíž hlavní funkční náplní je v současnosti obytná funkce a zemědělská výroba. Sama obec a areál zámku jsou tak ideálním místem pro umístění komunitních center, které vyžadují pro své provozování dostatečně velké prostory a klidné odlehle prostředí.

2/ zadání a konkrétně specifikovaný stavební program**A. část SHP**

Stávající zpracované SHP z roku 2017 (analytické plány a archivní rešerše) bude v rámci práce doplněno o tyto chybějící důležité části:

- analýza proměn zámeckého areálu (formou srovnávací analýzy dle dostupných historických mapových podkladů)
- stavební a funkční proměny obytné budovy zámku, typologické zařazení zámecké budovy (formou srovnávací analýzy půdorysů podobných objektů)
- analýza funkčního využití místností
- dokumentace hodnotných prvků
- analýza a rekonstrukce pravděpodobné původní podoby barokního schodiště
- analýza a rekonstrukce původní podoby černé kuchyně

Na těchto poznátcích bude založena charakteristika jednotlivých stavebních etap, hodnocení jejich dochovalosti, úplnosti a památkové hodnoty. S ohledem na tyto závěry budou zváženy možné varianty konceptu obnovy a jejich klady a zápory z hlediska ochrany památky i z hlediska možností jejího současného využití.

zimní semestr 2017_2018

B. návrhová část

Návrhová část bude obsahovat nové funkční využití stávajících staveb (vlastní budova zámku, objekt sýpky) a pozůstatků pozemků zahrady. Funkční náplň vlastní zámecké budovy bude respektovat její historickou podstatu s minimálními zásahy do její stavební struktury. Taktéž využití zbylé hospodářské budovy bude provedeno s minimálními zásahy do historického rázu stavby.

Při rekonstrukci areálu bude zároveň znovu obnovena celistvost rozpadlého areálu s původní barokní kompozicí vložením novostaveb v soudobém, ale architektonicky kontextuálním konceptu.

V návrhu bude brát zřetel na výsledky stavebně historického průzkumu a jeho doplňků a na památkové hodnocení areálu a jeho částí, které z tohoto základu vychází.

Stavební program

Hlavní náplň celého areálu bude vytvoření komunitního centra při kapli sv. Vojtěcha. Ve vlastní budově zámku budou umístěny provozy, které svými nároky nenaruší zásadně stavební strukturu historické stavby.

- kuchyň s jídelnou (historicky zde oba prostory byly)
- ponechání stávajícího provozu kaple se sakristií
- společenské místnosti, prostory komunitního centra

Pro náročnější provozy, jako je např. ubytování, budou v areálu vystavěny nové objekty. Areál bude případně doplněn menšími provozy hospodářské vybavenosti, či menšími provozy občanské vybavenosti, které napomůžou propojení vytvořeného centra s obcí. Revitalizovány budou také okolní prostory zahrnující zahradu zámku.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování**A. část SHP**

Doplnění stávajícího SHP - text, funkční analýza na základě průzkumu objektu, srovnání s typologicky příbuznými objekty, dokumentace, prezentace na výkresech a v portfoliu. Památkové hodnocení a jeho vztah ke konceptu obnovy.

B. část návrhová

Výkres širších urbanistických vztahu (M 1:10 000 – 1: 25 000), celkový urbanistický koncept areálu, návrhová situace (M 1:500 – 1:1000), dokumentace návrhu: půdorysy, řezy, pohledy (M 1:100 – 1:250), půdorysy s vyznačením stavebních úprav, vybrané architektonické detaily (1:10 – 1:20).

Diplomová práce bude obsahovat vizualizace exteriéru i interiéru (cca 6 záběrů), průvodní zprávu v obvyklém členění a rozsahu (zadání, širší vztahy, stavební program, kapacity, provozy, technická infrastruktura, architektonické a konstrukční řešení).

Veškeré části diplomního projektu budou odevzdány dle dané vyhlášky, tj. portfolio dva výtisky, CD s projektem, prohlášení diplomanta, zadání, plachty ve formátu A1 na výstavu diplomových prací.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Fyzický model celého dvora (1:100 – 1:500)

Veškeré části diplomního projektu budou odevzdány dle dané vyhlášky, tj. portfolio ve formátu A4 dva výtisky, CD s projektem, prohlášení diplomanta, zadání, plachty ve formátu A1 na výstavu diplomových prací.

Datum a podpis studenta

9.10.2017 Feytma' Anička

Datum a podpis vedoucího DP

9.10.17

Datum a podpis děkana FA ČVUT

27-10-2017

registrováno studijním oddělením dne

9.10.17

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Anežka Forejtová
AR 2017/2018, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) REVITALIZACE ZÁMECKÉHO AREÁLU V PŘÍČOVECH

(AJ) REVITALISATION OF THE CHASTLE IN PŘÍČOVY

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce:	Prof. Ing. arch. Akad. arch. Václav Girs doc. Ing. arch. Milena Hauserová, CSc.	Ústav: 15114 Ústav památkové péče
Oponent práce:	Ing. arch. Karel Kuča	
Klíčová slova (česká):	zámek, areál, kompozice, osovost, revitalizace, rekonstrukce, dostavba	
Anotace (česká):	Předmětem práce je revitalizace zámeckého areálu v obci Příčovy nedaleko Sedlčan. Při práci je kladen důraz na citlivou obnovu historicky cenného objektu zámku a dochované sýpky. Součástí práce je návrh novostavby v bezprostřední blízkosti historicky cenných staveb a revitalizace přilehlých částí areálu. Druhou částí je prohloubení současného stavebně historického poznání o nálezy a jejich interpretace.	
Anotace (anglická):	The main project's objective is the revitalization of the castle complex in Příčovy, near Sedlčany. The first part of the work was the renewal of the historically valuable castle and its existing granary. Besides the revitalization of the complex, the project includes as well a proposition for a new building in the surroundings of the historically valuable ones. The second part of the work focuses on the broadening of the available knowledge concerning the structural history of the studied space and its further interpretation.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 10. 1. 2018

podpis autora-diplomanta

Feytma' Anička

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolio a CD.

2/ ANALYTICKÁ ČÁST

Obsah

Základní údaje o obci.....	3
Občanská vybavenost.....	6
Historie obce.....	9
Analýza hodnot a možností pro optimální využití.....	12
Literatura.....	15

Základní údaje o obci

Areál řešeného zámku se nachází v obci Příčovy (dříve Přečův Luh, později Příčovy Luhy) ve Středočeském kraji na jih od Prahy. Obec se rozkládá tři kilometry na severozápad od města Sedlčany, nedaleko větších měst Dobříš, Příbram a Benešov.^[2]

Příčovy leží v Sedlčanské pahorkatině v nadmořské výšce okolo 350 m n. m. nedaleko vrchu Deštno a v blízkosti několika rybníků z nichž největším je rybník Musík, který slouží i k rekreačním účelům. Krajina ve které se ves nachází je charakteristická hustou rybníční sítí. Dnes oblast patří mezi jednu z hlavních rybníčních soustav v Čechách.^[7]

Zámek s v minulosti přiléhajícím poplužním dvorem, pivovarem, hostincem, stájemi a ovčínem byl založen v jihozápadní části obce v roce 1712^[2] v bezprostřední blízkosti dvou rybníků - rybník Jordán a rybník Pištěkův. Dnes jezámek obklopen ze všech stran novou zástavbou rodinných domů a nachází se v samém centru obce. Oba zmiňované rybníky byly dochovány, ale s viditelně menší rozlohou.

kraj: Středočeský

okres: Příbram (do roku 1961 politický okres Sedlčanský)

nadmořská výška: 360 m n. m.

geografická poloha: 49°40'21.975" z. š., 14°23'22.479" z. d.

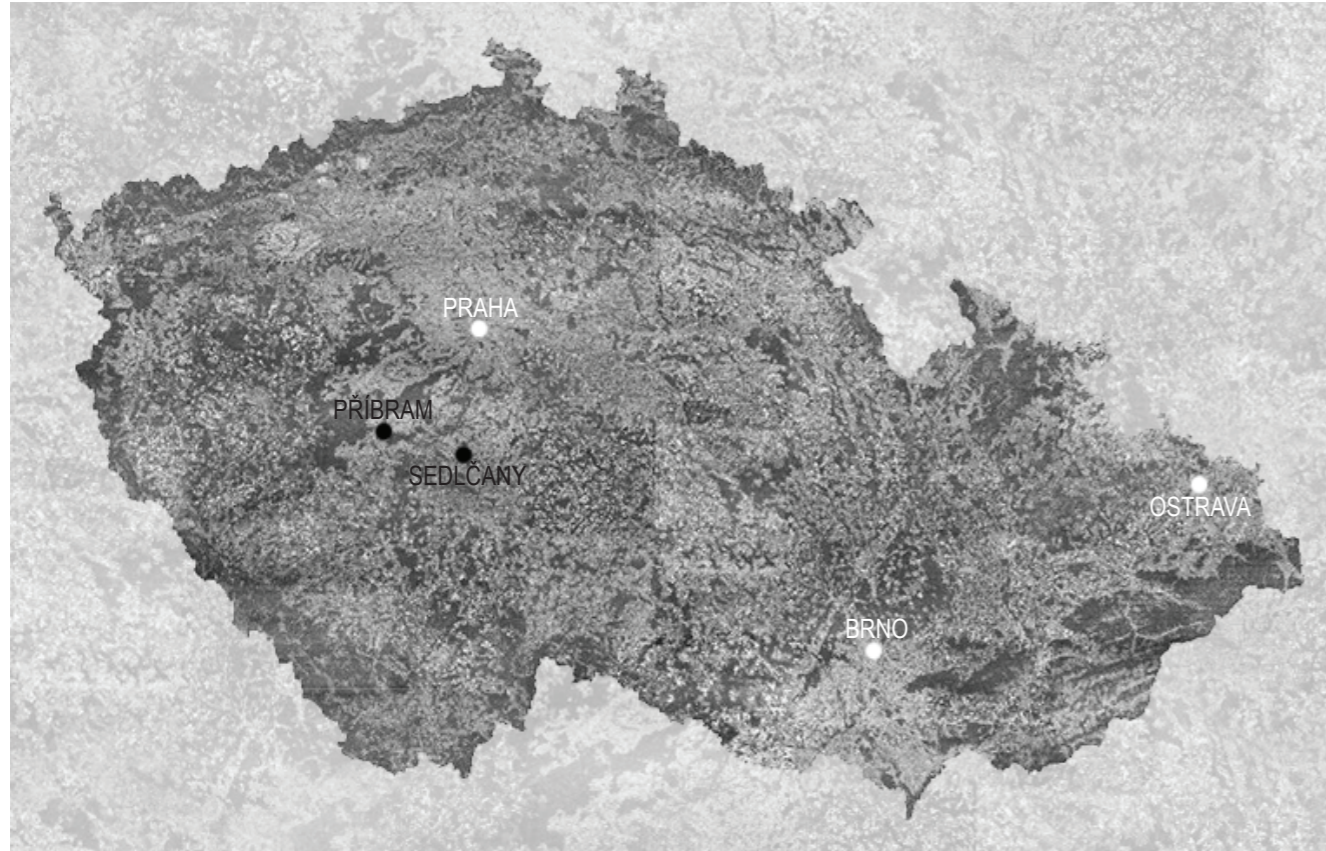
katastrální výměra obce: 309 ha (z toho: 285 ha - zemědělská půda, 1,85 ha - lesní půda, 1,20 ha - vodní plochy, 21 ha - zastavěná plocha)

počet obyvatel: 319 (k 1. 1. 2017)

počet domů: 118 (k 31. 12. 2010)

[2] ÚLOVEC Jiří. Zámek v Příčovech. Podbrdsko. Sborník státního okresního archivu v Příbrami, 1996, č.3, s. 21-45

[7] HEŘMANOVÁ Eva. Jan. Jihočeské rybníky a rybníkářství. Geografické rozhledy, 2012, č.2, s. 5-7

celková letecká mapa ČR, vyznačení polohy důležitých měst

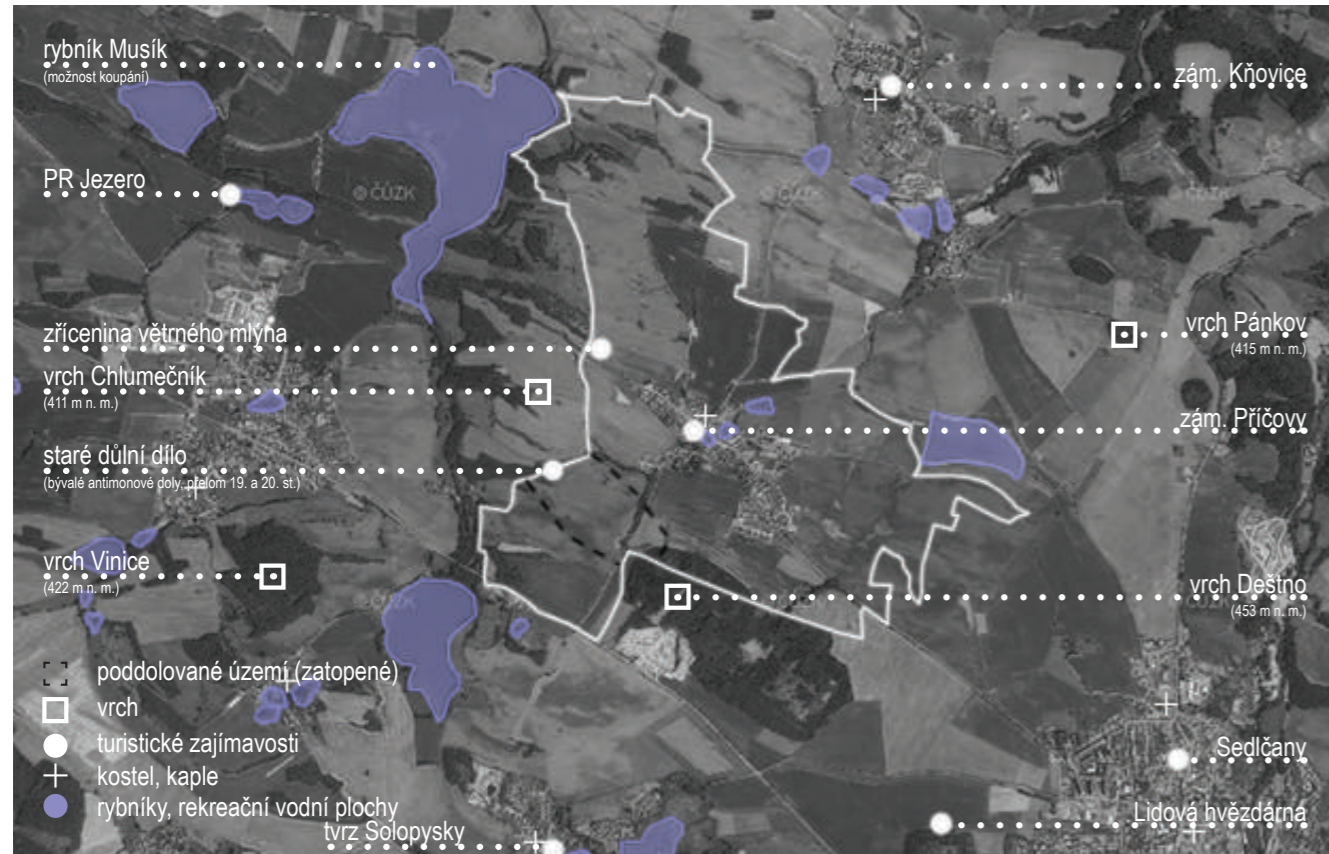
letecká mapa obce Příčovy

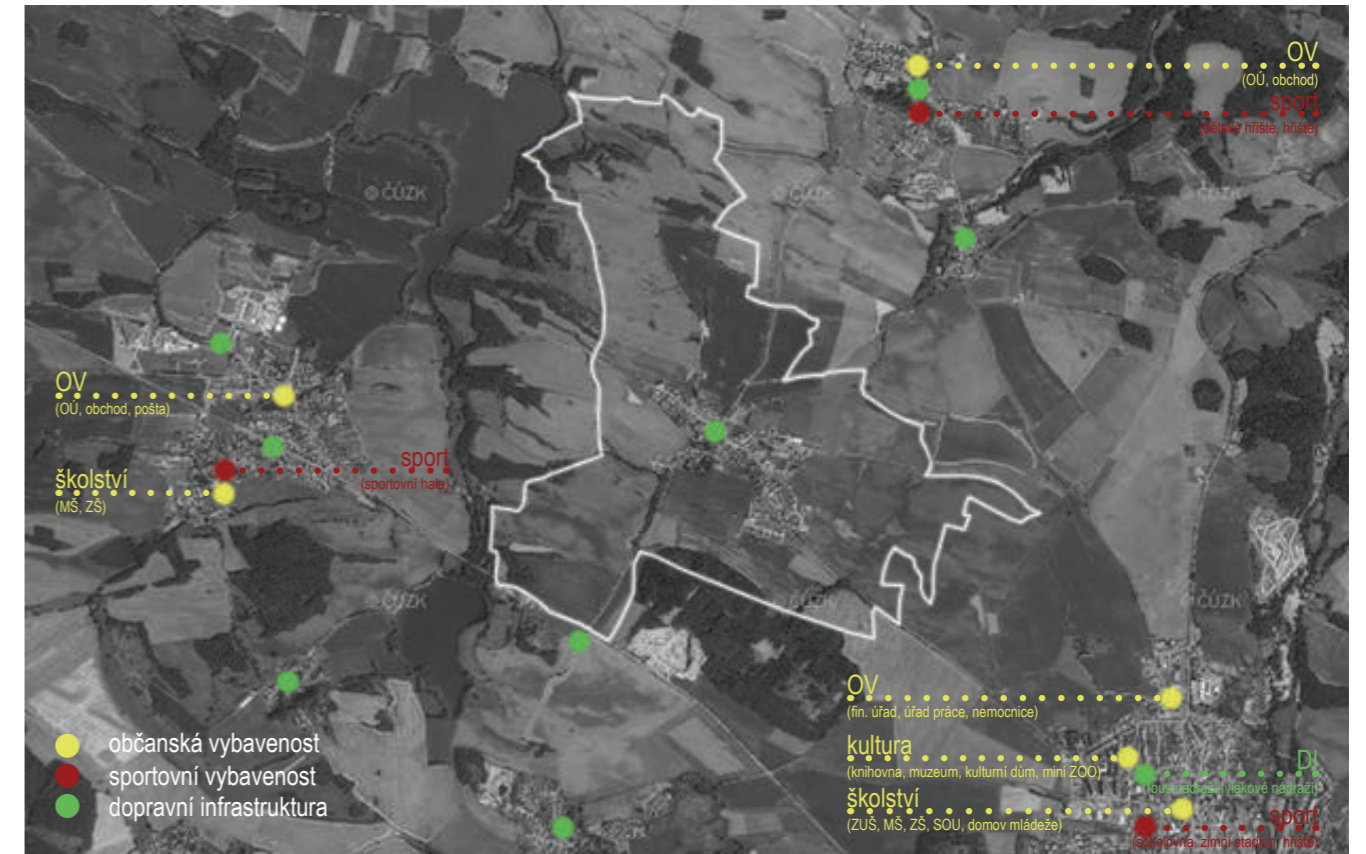
letecká mapa katastrálního území obce Příčovy

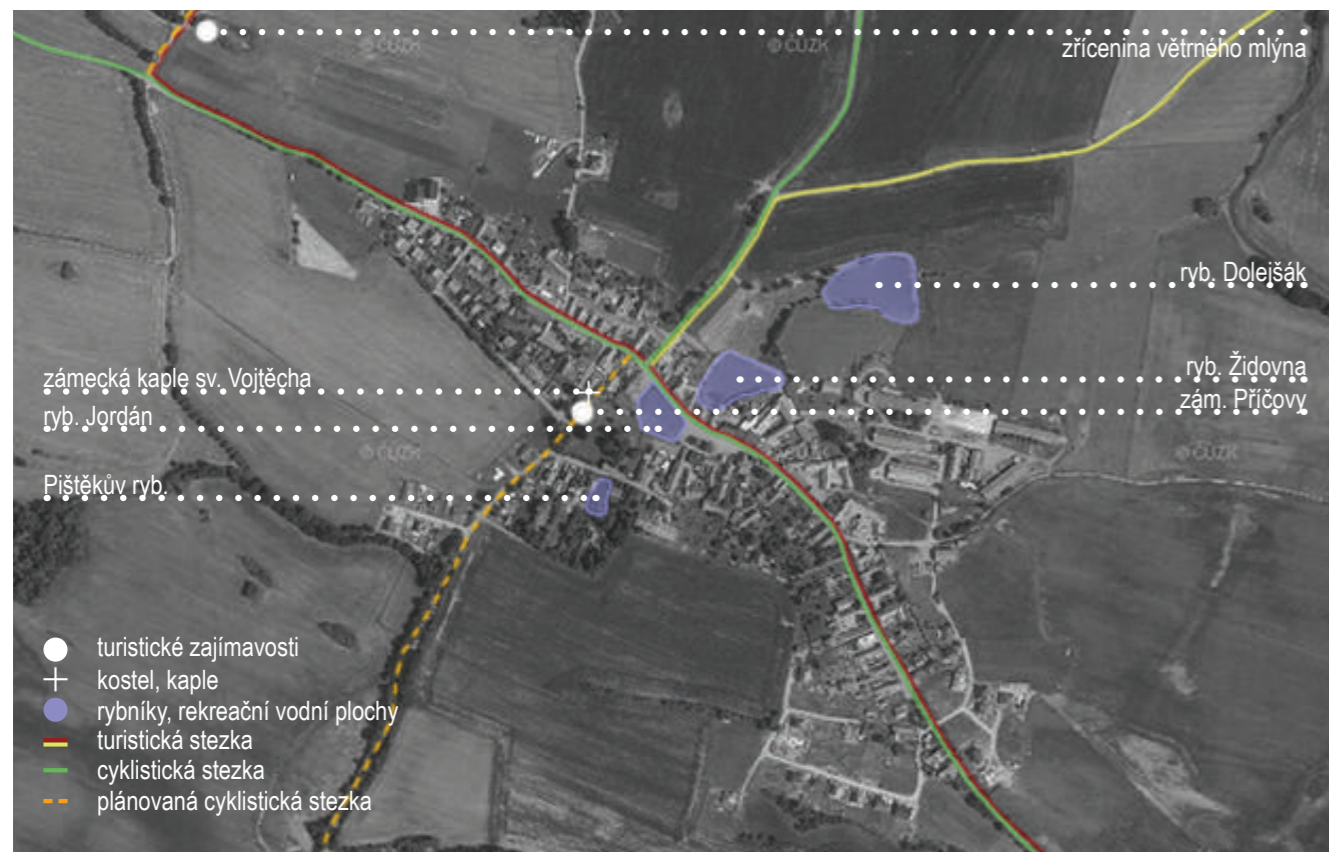
letecká mapa zámeckého areálu v obci Příčovy

turistické zajímavosti v okolí

občanská vybavenost v okolí

turistické zajímavosti, turistické stezky, cyklostezky v obci

občanská vybavenost obce

Historie obce

O historii a vývoji obce samotné toho není moc známo. Pozornost v této vsi vyvolávaly převážně dvě významné stavební památky. Barokní zámek s přílehlou zahradou a sýpkou a za vesnicí situovaná zřícenina bývalého větrného mlýna z počátku 17. století.

Mimo zmiňovaný zámek v Příčovech se v okolí bývalého politického okresu sedlčanského, dnes okresu příbramského, se dochovalo několik desítek bývalých panských sídel (hradů, zámků a tvrzí).^[2]

Doba vzniku vesnice není přesně známa. Příčovy dřívější název Přechův Luh označoval místo neosídlené a zamokřené. Dle názvu se předpokládá tedy založení někdy ve 12. až 13. století v rámci vnitřní nebo vnější kolonizace. První písemná zpráva o vsi se objevuje, ale až ve druhé polovině 14. století. Z těchto pramenů vyplývá, že vesnice patřila mezi majetky rodu Rožmberků. V rukou Rožmberků byly ještě v roce 1379, kdy je o vesnici zmínka v rožmberských urbářích. Poté se za neznámých událostí dostaly do vlastnictví kláštera sv. Jiří na Pražském hradě.^[2]

Kláster držel vesnici i přes husitská hnutí. Až Zikmund Lucemburský v roce 1436 dal do zástavy Petru z Janovic venice Solopysky, Dublovice, Hrachov, Borek, Rabyni a také Příčovy.^[2]

Příčovy byly drženy potomky Petra z Janovic až do roku 1487 kdy se stávají opět církvním majetkem. Byly prodány metropolitní kapitule u sv. Víta na Pražském hradě.^[2]

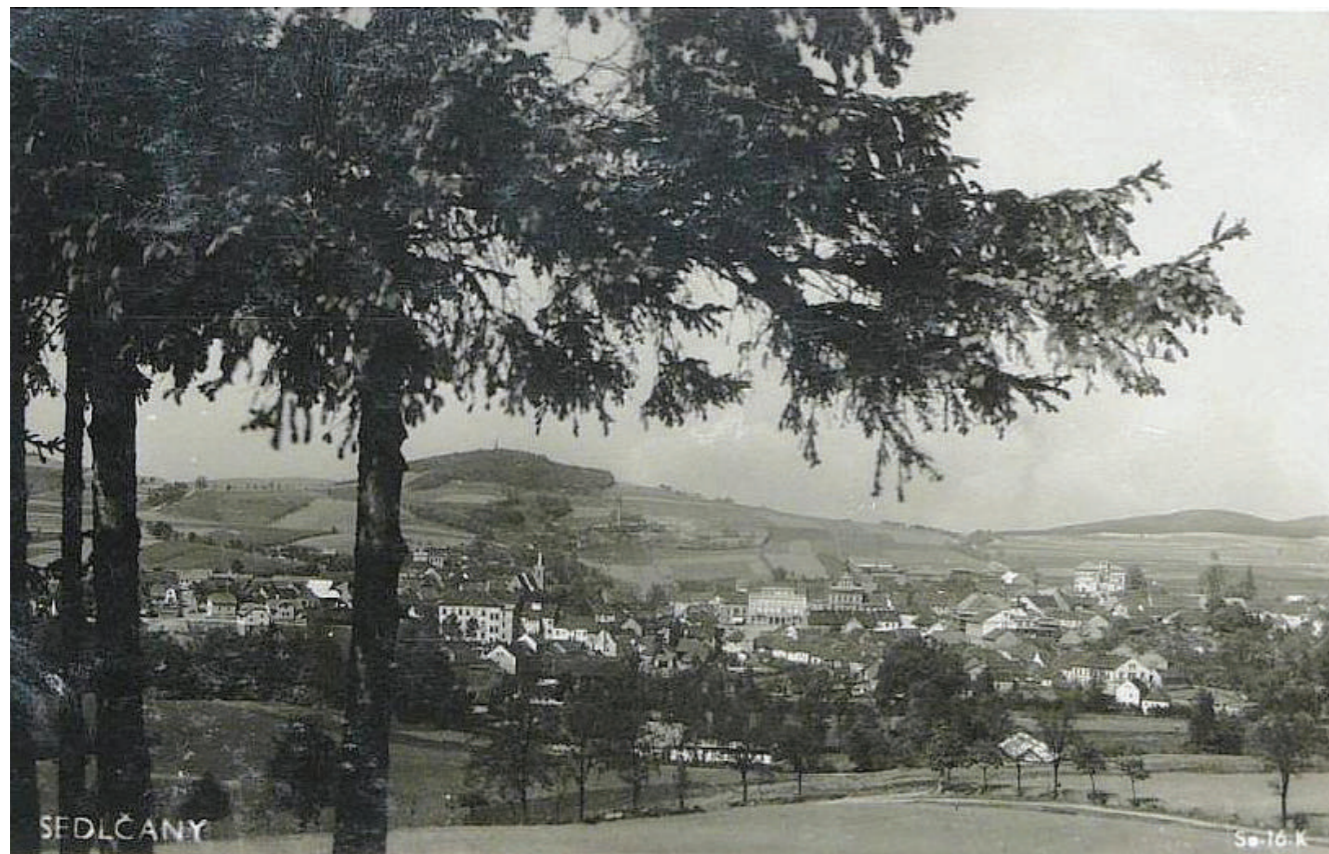
Kapitula vlastnila Příčovy (přes dohady o výměně) až do stavovského povstání v roce 1618, kdy byly některé církevní majetky zabaveny a rozprodány. Další majitelkou se stala Anna Černínová, která kupovala, jak prameny zmiňují „vesnici s krčmou vejsadní“. Po porážce byly všechny rozprodané majetky roku 1621 kapitule navraceny včetně vsi Příčovy, tehdy ještě Příčových Luhů. Poté kapitula přidělila Příčovy statku Hostěradice, ke kterému patřily až do 17. století. Na přelomu 17. a 18. století byly Příčovy a ostatní menší celky pro malý užitek prodány zájemcům.^[2]

Ves se tak dostává roku 1712 do rukou novoměstského měšťana a radního Ferdinanda Ignáce Schönpfluga. Od roku 1712 se stávají Příčovy šlechtickým majetkem a nastává v jejich historii radikální změna. Ferdinand Ignác jako bohatý měšťan vystavěl v obci zámek s kaplí sv. Vojtěcha a poplužním dvorem. Po Ferdinandově smrti vlastnil zámek jeden z jeho šesti synů. Ten Příčovy roku 1744 prodává.^[2]

Od té doby Příčovy střídají majitele až do roku 1805 kdy jsou tehdejší majitelem prodány do rukou Františka Josefa Maxmiliána z Lobkovic, majiteli nedaleko ležícímu panství Vysoký Chlume. Příčovy tak připadly k majetkům vysokochlumeckým a patřily k nim až do počátků 20. století. Zámek s poplužním dvorem byl obhospodařován nejdříve samotnými majiteli a později pronajímán až do pozemkové reformy na vysokochlumeckém panství v roce 1923. Tehdy byly pozemky rozprodány a zámek, špýchar a 9 ha půdy připadlo Antonínu Hamrskému a jeho potomkům areál patřil až do roku 2008.^[2]

Od roku 19. století je vesnice známa pro svá mohutná rudná ložiska. Nacházely se zde doly, kde se těžil antimon, pyrostibit a rudy kysličitě jako valentinit, sénarmondit a stilbit a také zlatonosný křemenec ve všech barvách. Uprostřed mezi vesnicemi Dublovice a Příčovy byly postaveny budovy, strojírna a pec, kde se antimonován ruda tavila. Šachty se zde nacházely dvě a zaměstnáno zde bylo cca 100 horníků. Roku 1913 byly však práce zastaveny, stroje odvezeny a důl zatopen vodou.^[8]

[2] ÚLOVEC Jiří. Zámek v Příčovech. Podbrdsko. Sborník státního okresního archivu v Příbrami, 1996, č.3, s. 21-45

historická fotografie města Sedlčany, krajina v okolí Příčov, r. 1926

historická fotografie zámku s obcí Příčov, r. 1926

historická fotografie obce Dublovice, krajina v okolí Příčov, r. 1904

zbytky větrného mlýna u obce Příčov, r. 1932

malá odlehlá vesnice
větší město nedaleko
okolní příroda
rozlehlá kaple
nezasaženo radikálními novodobými přestavbami

S
silné stránky

malá vesnice
nevhodné využití
rozpadlost areálu
ztráta původní barokní kompozice
malá rozloha areálu

W
slabé stránky

vytvoření nového centra obce
doplnění areálu novostavbou
doplnění původní barokní kompozice

O
příležitosti

nevhodné využití
vytvoření kýče

T
hrozby

[1] KOVÁŘ Miroslav, Úlovec Jiří. Zkrácený standartní nedestruktivní stavebně-historický průzkum, 2016

[2] ÚLOVEC Jiří. Zámek v Příčovech. Podbrdsko. Sborník státního okresního archivu v Příbrami, 1996, č.3, s. 21-45

historické mapy, [www.oldmaps.geolab.cz](http://oldmaps.geolab.cz) [online]cit. 20.8.2017, dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/stkatr/zoom/zoom_hm/

historické fotomapy, www.kontaminace.cenia.cz, [online]cit. 20.8.2017, dostupné z: <http://kontaminace.cenia.cz/>

katastrální mapa, www.nahlizenidokn.cz, [online]cit. 20.8.2017, dostupné z:<http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3>

Fotografie jsou foceny autorem této práce, za poskytnutí materiálů zaměření, stavebně historického průzkumu a historických fotografií děkuji majitelce zámku MUDr. A. Tomkové.

vedoucí práce: prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Gírsa,
doc. Ing. arch. Milena Hauserová, CSc.

autor: Bc. Anežka Forejtová

Obsah

Úvod.....	3
A. Vstupní podklady.....	3
B. Základní informace.....	5
C. Rozbor objektu – stávající SHP – dosavadní zjištění.....	5
D. Proměny areálu v Příčovech	
D.1 Proměny areálu.....	11
D.2 Proměny obytné budovy zámku	
D.2.1.....	15
E. Funkční analýza – původní stav, stav po rozdělení zámku na byty.....	21
F. Situace schodišťové části.....	29
Dokumentační část.....	39
Objekt zámku.....	41
Objekt sýpky.....	67
Literatura.....	73

Zámek v Příčovech – doplnění stávajícího stavebně historického průzkumu

Tato práce je zpracovávána jako předstupeň studie rekonstrukce a využití obytné budovy zámku s přilehlým areálem. Výsledky průzkumu by měly být použity pro rozhodování o dalším stavebním vývoji zámku, funkční využitelnosti, udržitelnosti a přístupu k rekonstrukci zámecké budovy s areálu.

Vrátit se k původní barokní podobě? Zachovat dnešní stav? Důvody?

A. Vstupní podklady:

1. Zkrácený standardní nedestruktivní SHP – Mgr. M. Kovář, Ph.D. (2016)
 - a. Analytické plány
 - b. Analýza původní barevnosti fasád zámku
2. Archivní rešerše – PhDr. J. Úlovec (2016)
3. Digitální zaměření areálu – Ing. T. Pelčík, Indess s.r.o. (2016)
4. Digitální zaměření budov (zámek, sýpka) – Ing. arch. L. Odehnalová Lhotová, I2o-architects (2017)
5. Probíhající restaurátorský průzkum
6. Historické mapování
7. Historická ikonografie
8. Fotografie, obrazové podklady, autor (2017)

B. Základní informace

Areál řešeného zámku se nachází v obci Příčovy (dříve Přečův Luh, později Příčovy Luhy) ve Středočeském kraji na jih od Prahy. Obec se rozkládá tři kilometry na severozápad od města Sedlčany, nedaleko větších měst Dobříš, Příbram a Benešov.^[2]

Příčovy leží v Sedlčanské pahorkatině v nadmořské výšce okolo 350 m n. m. nedaleko vrchu Deštno a v blízkosti několika rybníků. Krajina, ve které se Příčovy nachází, je charakteristická hustou rybníční sítí. Oblast patří mezi jednu z hlavních rybníčních soustav v Čechách.^[7]

Zámek s v minulosti přiléhajícím poplužním dvorem, pivovarem, hostincem, stájemi a ovčínem byl založen v jihozápadní části obce v roce 1712^[2] v bezprostřední blízkosti dvou rybníků. Dnes je zámek obklopen ze všech stran novou zástavbou rodinných domů a nachází se v samém centru obce.

Obytná zámecká budova se zahradou a sýpkou na první pohled působí jako intaktně dochované drobné barokní venkovské panské sídlo, bez radikálnějších zásahů do stavební struktury, pouze s menšími úpravami jako je vsazení hygienických zázemí, výměny oken a dveří. Na druhý hlubší pohled není situace celého areálu tak jednoduchá.

C. Rozbor objektu – stávající SHP – dosavadní zjištění

Stavebníkem zámku byl radní nového města pražského Ferdinand Ignác Schönplflug. Stavbu započal v roce 1712, ve svém pokročilém věku. Po jeho smrti získává majetky jeden z jeho synů, který zámek v roce 1749 prodává. K bydlení rodu stavebníka sloužil zámek po necelé dvě generace, po prodeji v roce 1749 následně plnil pouze funkci správního centra Příčovského panství. Jako pouhé správní centrum se stalo Příčovské panství předmětem častých majetkových změn, bylo připojováno k větším celkům nových majitelů a k trvalému bydlení většinu času nesloužilo.^[1] Fakt, že v zámku nikdo po dlouhé roky trvale nesídlil, byl důvodem k dochování zámku do dnešní doby bez radikálnějších, na první pohled znatelných zásahů do stavební struktury pro potřeby reprezentace jiných nových majitelů.

Nejdůležitějším podkladem pro zpracování této práce byl stavebně historický průzkum z roku 2016, jehož hlavními součástmi jsou analytické plány, archivní rešerše a analýzy podoby fasád barokního zámku zachycené dle dochovaných fragmentů. Archivní rešerše se podrobně věnuje historii vesnice a vzniku samotného zámeckého areálu s poplužním dvorem. Stavebně historický průzkum se zabývá převážně hlavní zámeckou budovou a dopodrobna popisuje jednotlivé místnosti a příslušné stavební prvky.^[1]

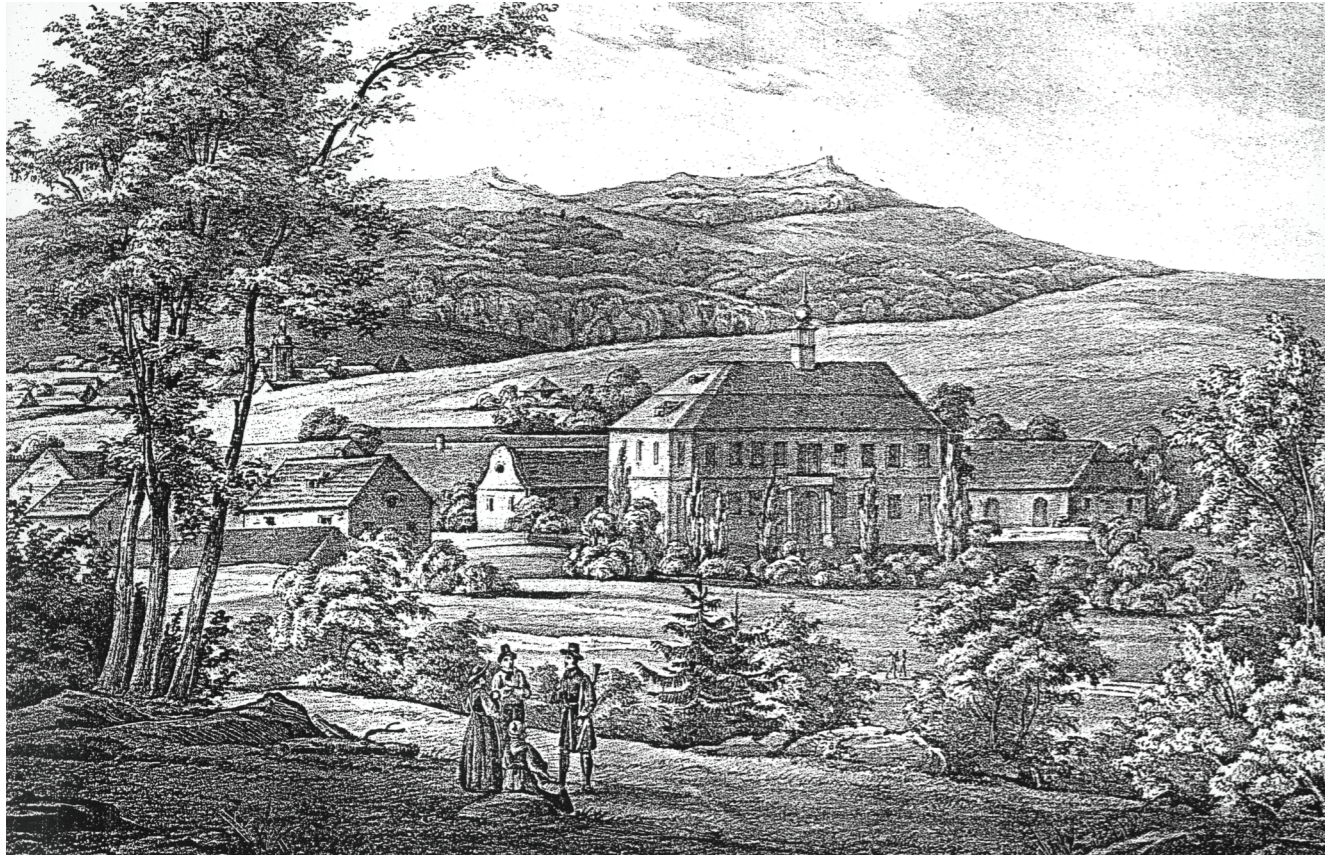
Stávající SHP s archivní rešerší se zabývají vsí Příčovy a hlavní zámeckou obytnou budovou dopodrobna. Průzkum se ale nezabývá areálem jako celkem, neanalyzuje pozůstatky rozvržení barokního areálu ani barokní sýpku, která je důležitou součástí kompozice areálu. Rešerše se omezuje na zámek samotný a nesleduje důvody rozpadu areálu s poplužním dvorem a jeho dalších součástí. Neřeší ani fungování dispozice jako celku, jejich propojení v určitých obdobích a jejich funkční zařazení. Shledávám tyto části jako podstatné pro ucelenější pohled na vývoj zámecké budovy a jejich součástí, pochopení fungování zámku a zodpovězení otázek důvodů existence některých mladších zásahů do objektu.

Následující kapitoly spočívají v doplnění stávajícího SHP o zmíněné důležité části, ve kterých se věnuji proměnám areálu v historii (viz kapitola D1) proměnám vlastní budovy zámku (viz kapitola D2) a určení funkční podstaty jednotlivých místností, pochopení jejich propojení a fungování (viz kapitola E). V rámci příslušných částí jsem vytvořila jednotlivé srovnávací analýzy.

[1] KOVÁŘ Miroslav, Úlovec Jiří. Zkrácený standartní nedestruktivní stavebně-historický průzkum, 2016

[2] ÚLOVEC Jiří. Zámek v Příčovech. Podbrdsko. Sborník státního okresního archivu v Příbrami, 1996, č.3, s. 21-45

[7] HEŘMANOVÁ Eva. Jan. Jihočeské rybníky a rybníkářství. Geografické rozhledy, 2012, č.2, s. 5-7

vyobrazení zámku, rok 1830

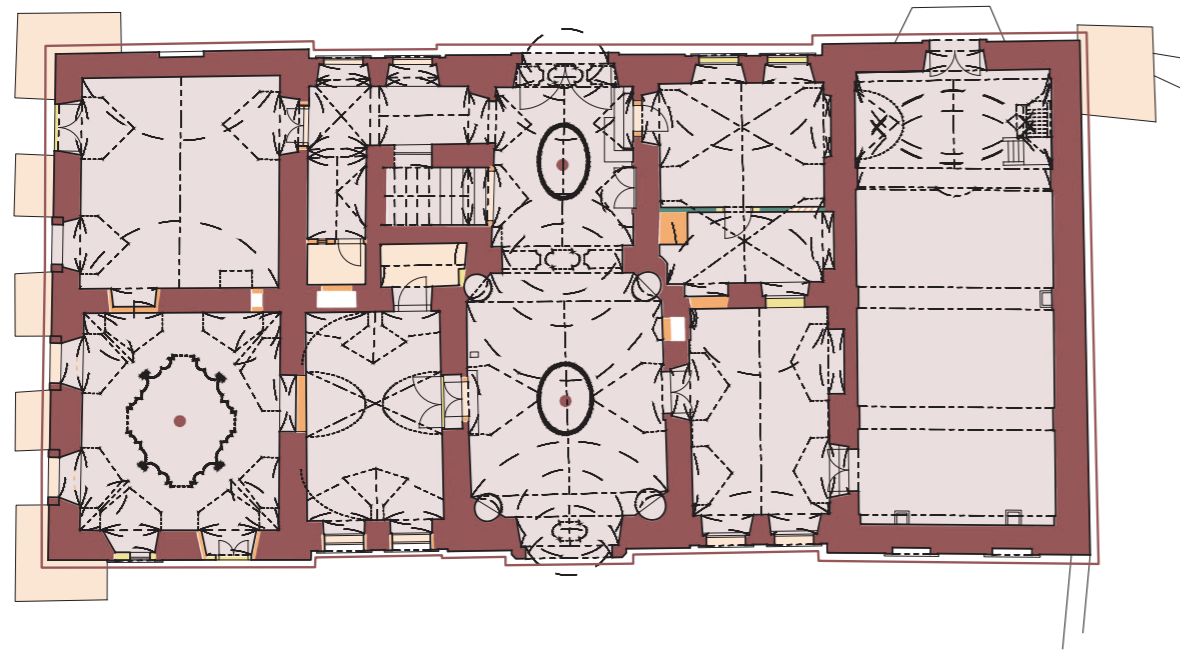
pohled na zámek z ulice, nedatovaná fotografie

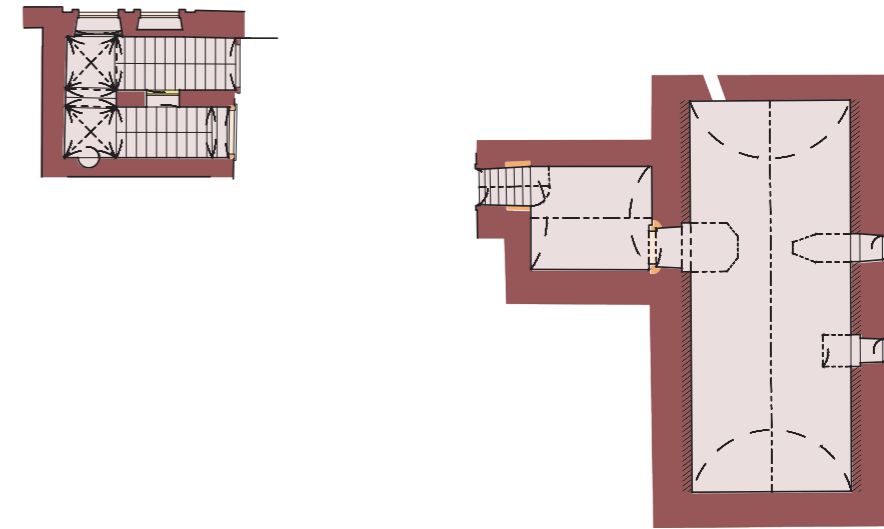
pohled na zámek od východu, pohlednice z roku 1906

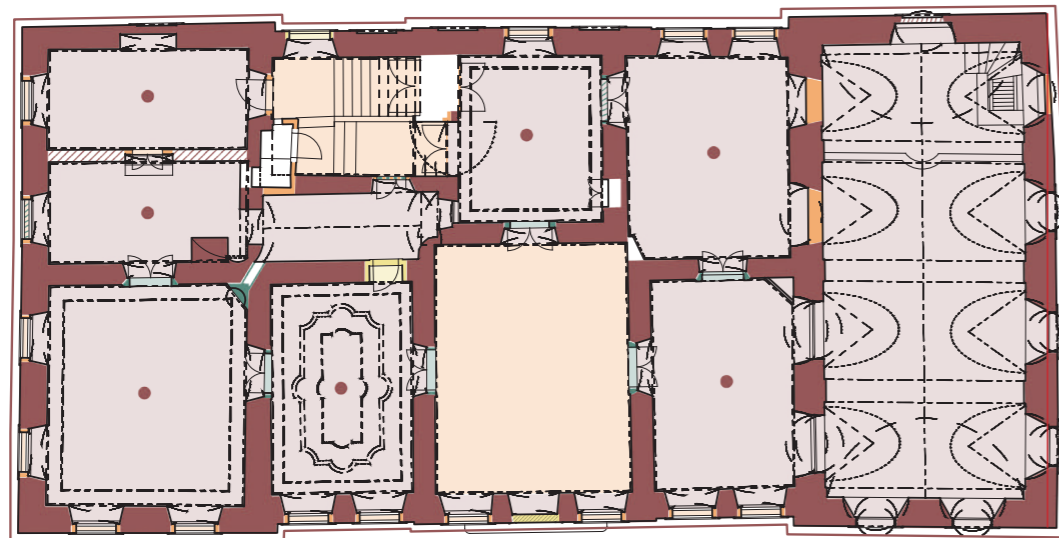
pohled na zámek ze zahrady, 20. století

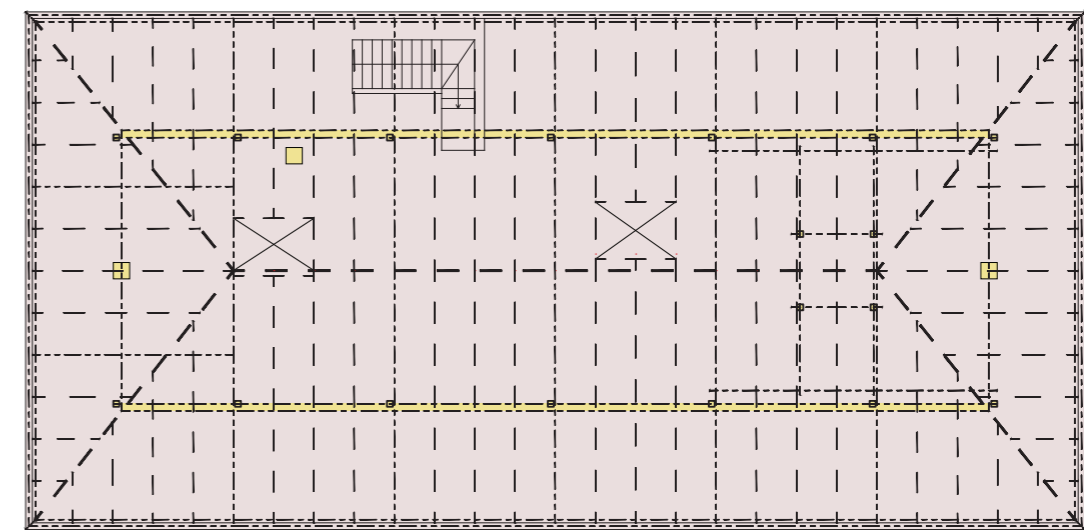
analytické plány SHP - přízemí
vyhotovil Mgr. M. Kovář (2016). digitalizováno (autor, 2017)

analytické plány SHP - krov
vyhotovil Mgr. M. Kovář (2016). digitalizováno (autor, 2017)

analytické plány SHP - patro
vyhotovil Mgr. M. Kovář (2016). digitalizováno (autor, 2017)

analytické plány SHP - krov
vyhotovil Mgr. M. Kovář (2016). digitalizováno (autor, 2017)

D. Proměny zámku v Příčovech

D1. Proměny areálu

Proměny areálu jako celku stávající SHP neobsahuje, nesleduje důvody rozpadu kompozice ani celého areálu. Pro jasnější nastínění situace proměn areálu jsem vytvořila srovnávací analýzu v jednotlivých časových obdobích. K tématu pravděpodobně existuje archivní materiál, jeho prostudování ale přesahuje rámec této práce. Jako podklad pro vytvoření analýzy jsem použila dostupná historická mapování, která jsou interpretačně jednodušší.

Po vzoru nového francouzského stylu dochází v závěru 17. století k zásadní změně ve výstavbě zámeckých areálů.^[3] Novostavby barokních zámků jsou vystavovány do osových kompozic a symetrických obrazců. Důraz se klade na přesnou symetrii a dálkové průhledy. Do kompozic jsou zařazovány i veškeré prostory potřebné pro panská sídla, jako jsou provozní a hospodářské budovy.^[5] Pro Evropu se stává vzorem venkovský zámek Vaux-le-Vicomte, který si nechal vystavět vrchní intendant financí v letech 1656-1659. Zámecká budova s přesně dodržanou osovou kompozicí a ústředním oválným sálem je propojena s velkolepě komponovanou zahradou. Tato novostavba zámku byla vzorem pro následnou modernizaci zámku ve Versailles, kde bylo po vzoru Vaux-le-Vicomte stejnými stavebníky vytvořeno velkolepé královské sídlo. Přesná osová kompozice, velkolepost a propojenost vlastních zámeckých budov s kompozicí zahrady se stává pro celou Evropu vzorem. Kompozice jsou napodobovány nejen velkými panovnickými dvory, ale jsou vystavovány i pro významnější šlechtice^[3] a jako inspiraci ji přebraly i menší zámecké areály, jako je zámek v Příčovech.

Areál Příčovského zámku byl v počátku svého vzniku vystavěn do osově symetrické kompozice skládající se ze čtyř budov. Ústřední zámecká budova byla doplněna dvěma hospodářskými stavbami – sýpkou a budovou, která je zachycena na historických mapováních, ale o které se nedochovaly žádné zprávy, ani nebyla zachycena na žádných historických fotografiích. Na základě typické funkční skladby srovnatelných panských sídel a na základě funkční logiky celého areálu se dá předpokládat, že zmiňovaná chybějící stavba mohla sloužit jako stáj, či kočárovna. Tyto v té době potřebné funkce, jako je ustájení koní a stání kočáru, není v dochovaných součástech areálu, kde uspokojit. Čtvrtá stavba velmi skromných rozměrů stála na nádvoří v přesné návaznosti na hlavní osu zámku. K výše zmíněné zámecké kompozici patřil také poplužní dvůr s pivovarem, hostincem a ovčínem.^[1] Byl umístěn za k zámku přiléhajícími rybníky a zpřístupněn cestou mezi nimi, jak je vidět na historických mapováních.

Nejvýrazněji se od původní podoby v době vzniku vzdálilo celkové uspořádání areálu. Největší změnou je ztráta důležité osové kompozice, s níž byl areál založen. Historické fotografie, historické mapování ani archivní rešerše zpracovaná v rámci stavebně historického průzkumu nám neukazují na přesné období a důvody jejího zániku. Důležitým bodem je také majetkové oddělení poplužního dvora a pozemků. Posledním radikálním zásahem v minulosti byla pozemková reforma na počátku 20. století^[2], při které byly pravděpodobně pozemky do té doby příslušející přímo k areálu zámku jako zahrady a sad rozprodány mezi vícero majitelů. Tím zámek ztratil i své poslední důležité pozemky, které dle mapových podkladů sloužily jako rozlehlá zahrada.

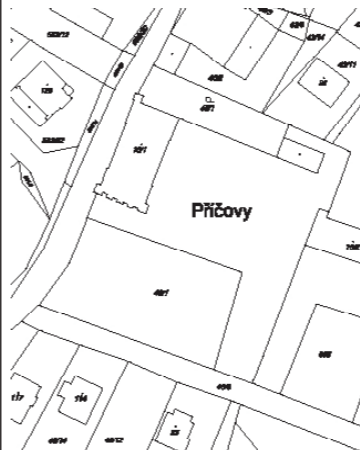
[1] KOVÁŘ Miroslav, Úlovec Jiří. Zkrácený standartní nedestruktivní stavebně-historický průzkum, 2016

[2] ÚLOVEC Jiří. Zámek v Příčovech. Podbrdsko. Sborník státního okresního archivu v Příbrami, 1996, č.3, s. 21-45

[3] VLČEK Pavel. Encyklopedie Českých zámků

[5] MACEK Petr, BIEGEL Richard, BACHTÍK Jakub. Barokní architektura v Čechách

název	mapa	areál	obec	poznámka
1. vojenské mapování (1764-1768)		- kompozice čtyř objektů	- o ostatních objektech ve vesnici nám z tohoto zobrazení není nic známo	- v obci se nacházejí tři rybníky - jeden z nich se nachází v bezprostřední blízkosti areálu
stabilní katastr (1840)		- osová kompozici čtyř objektů - v čele budova zámku, přiléhající osově komponované objekty hospodářského charakteru - původní zahradní úpravy byly již pravděpodobně zasaženy	- patrná struktura obce - v SV části samostatné selské usedlosti s polnostmi - menší domky bez pozemků (obydlí pro služebnictvo, zaměstnance poplužního dvora)	- patrné jsou čtyři rybníky v obci - jeden těsně přiléhající k poplužnímu dvoru a zámeckému areálu - spodní rybník, postupně zarůstající
indikační skica změny (1840-1860)		- pozemky přiléhající k zámku z jižní strany – role parku / ovocného sadu, zahrady	- rozpadající se poplužní dvůr	- z indikační skici lze rozeznat komu v obci náležely jednotlivé pozemky - lze stanovit, jak velké panství v té době bylo
2. vojenské mapování (1836-1852)		- kompozice čtyř objektů	- struktura zástavby se nijak radikálně nemění	- mapování už může být pouze parafrází předchozích map

název	mapa	areál	obec	poznámka
3. vojenské mapování (1877-1880)		- stála osová kompozice čtyř objektů	- struktura vsi beze změny	- mapování už může být pouze parafrází předchozích map - vymizel zarůstající rybník
letecká mapa (rok 1953)		- osová kompozice areálu zničena – pouze ústřední zámecká budova a sýpka na severní straně pozemku - novodobá garáže/stodoly - pozemky dříve plnící funkci vnočního sadu rozprodány – jednotlivá pole	- zástavba v obci se rozvíjí, postupuje podél hlavních komunikačních tahů - poplužní dvůr zcela rozprodán a rozparcelován - znatelné jsou dvě podélné budovy bývalého dvora	- rybník přiléhající přímo k zámecké zdi – značně zmenšená rozloha, na původním rybníce postaveny nové domy (neznáme domu vzniku)
letecká mapa (rok 2016)		- areál ve stejném stavu jako na letecké mapě z roku 1953 - jednotlivá pole vzniklá ve 20. století na ploše původního parku rozdělena na stavební parcely – výstavba	- zástavba v obci se neustále zahušťuje - podélné budovy patřící k poplužnímu dvoru jsou stále čitelné – proběhlo mnoho přestaveb (rozděleno na několik objektů)	- rybníky, kromě malého rybníku na návsi obce zůstaly dochovány
současná katastrální mapa				

D2. Proměny obytné budovy zámku

Pro pochopení a objasnění proměn vlastní obytné budovy zámku je potřeba vědět, jak zámek původně vypadal a fungoval. Pokud byla podoba již narušena, lze přistoupit k průzkumu původní situace různými způsoby. Za A - vytvořením srovnávací analýzy, která nám ukáže, jak srovnatelný objekt vypadal a sloužil. Za B - stavebně historickým průzkumem, který identifikuje jednotlivé stavební etapy. V konečné řadě jde oba postupy propojit a vytvořit tak ucelenější analýzu proměny.

Stávající stavebně historický průzkum se ve svých analytických plánech podrobně věnuje jednotlivým stavebním etapám.^[1] Pro doplnění objasnění situace proměn objektu jsem zvolila variantu srovnávací analýzy objektů (viz kapitola D2.1) a následné propojení obou přístupů.

D2.1. Typologické zařazení zámku

Jak bylo již zmíněno (viz kapitola D1) hlavním znakem barokních zámeckých sídel byla propracovaná osová kompozice, přesné symetrické půdorysy nejen celých areálů, ale i samotných dispozic. Ústřední stavbou ucelených kompozičních celků zaujímal vždy hlavní budova zámku.^[5]

Stavebníkem Příčovského zámku byl měšťan a radní Nového Města pražského. Do šlechtického titulu povýšen až v pozdním věku.^[2] Nevíme, kde trvale sídlil. V Praze nebo v Příčovech? Byl také stavebníkem dalších dvou zámků v blízkém okolí – zámek Radlík a zámek ve Vidlákově Lhotě.^[2] Mohl stavby vystavět jako sídla pro své syny, nebo jako své venkovské sídlo na stáří.

Ústřední budovou kompozice, dnes pouze ústřední stavbou Příčovského areálu je vlastní budova zámku. Na stavbě vzniklé na počátku 18. století^[1] lze vyzorovat určité prvky typu „maison de plaisance“^[8]. Budova je symetricky členěna, z konceptu se vymyká kaple, která zabírá poměrnou část jednoho traktu budovy. Velikost kaple a její propojení s obytnými dispozicemi zámku je velmi neobvyklé. Dalším prvkem, který může přivádět na myšlenku „předměstské vily“ je poloha zámku v malé vesnici daleko od většího města.^[6] Přes zmíněné výjimky v dispozici objektu, které závisí převážně na konkrétním stavebníkově, na jeho sociálním zařazení, jeho bohatství, uměleckém vkusu a rozhledu^[5], lze zařadit objekt mezi stavby vznikající v tomtéž období.

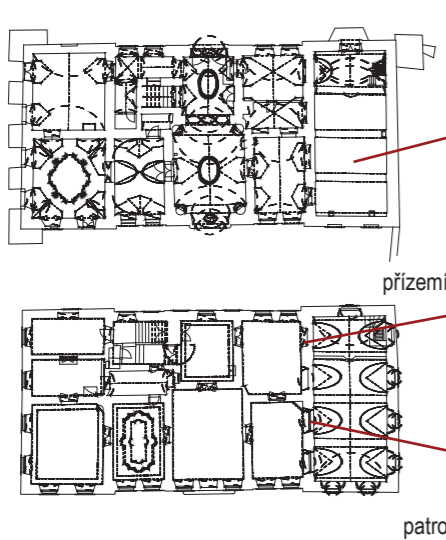
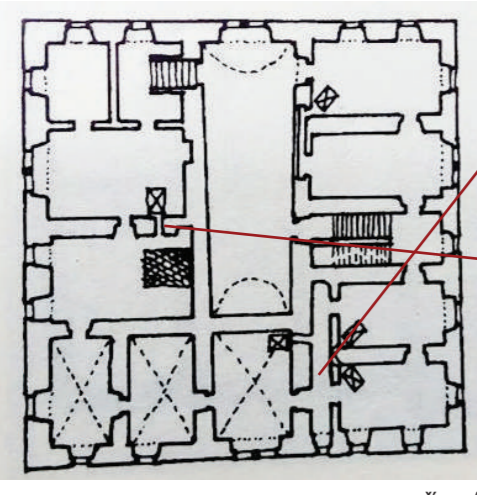
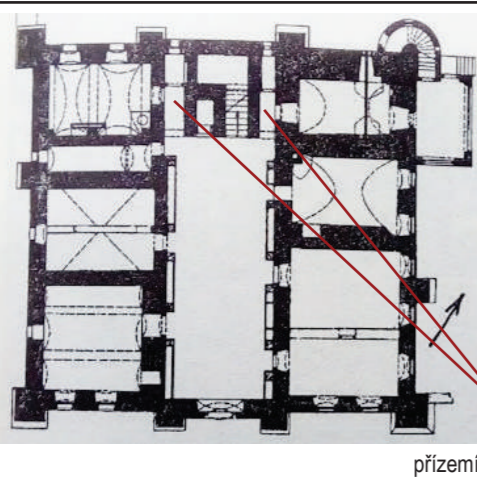
K pochopení situace, jak zámecká budova vypadala a fungovala, jsem přistoupila vytvořením srovnávací analýzy typologických znaků na objektech vzniklých ve stejném období a objektů podobných Příčovskému zámku. Pro analýzu jsem vybrala převážně objekty novostaveb z období od konce 17. století až do počátku 19. století, ale i přestaveb z tohoto období, které proměnily dispozici po vzoru barokně vznikajících novostaveb. Zájem jsem soustředila na menší panská sídla velikostně blízká Příčovské zámecké budově. Sledovány byly převážně prvky obslužných prostor, hygienických prostor, prvky obsluhy topeniště, velikosti kaplí a umístění těchto místností v dispozici. S jistotou lze říci, že zámek svou kompozicí dispozice a rozložením místností zapadá do objektů vznikajících v tomtéž období na území Českých zemí. Vymyká se určitými ojedinělými prvky, jako je například velikost přiléhající kaple a jejího napojení na obytné prostory. K vytvoření jsem použila Encyklopedii Českých zámků^[3], která prezentuje půdorysy jednotlivých zámeckých objektů. V Encyklopedii je k uvedeným zámeckým objektům popsána historie vzniku, datace následných přestaveb, nevěnuje se ale porovnání půdorysů podobných zámeckých typologií. Popisy jsou doprovázeny půdorysy zmíněných zámků, které byly použity pro analýzu.

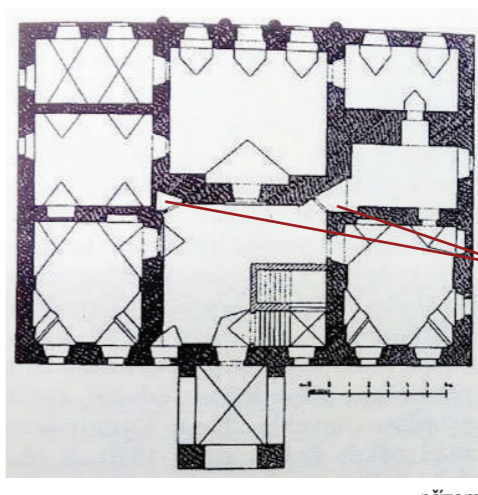
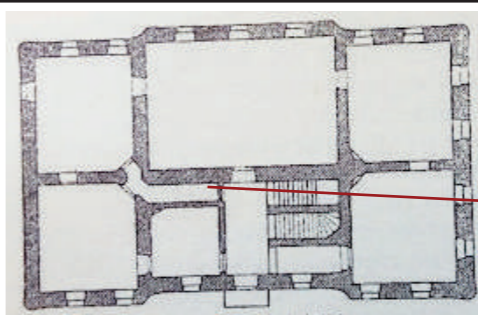
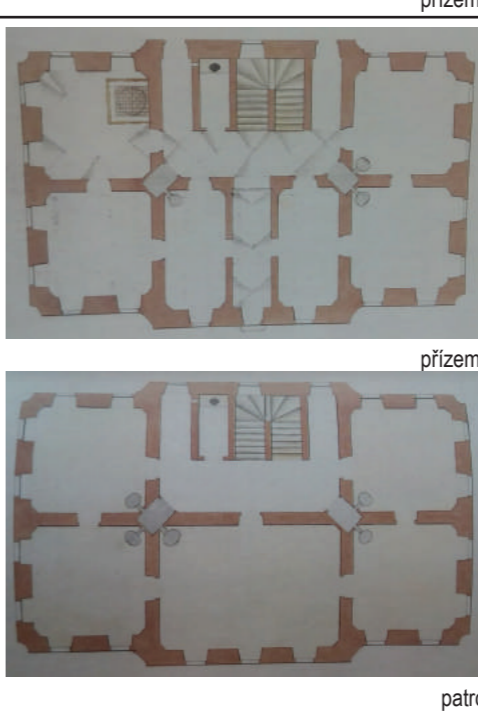
[1] KOVÁŘ Miroslav, Úlovec Jiří. Zkrácený standardní nedestruktivní stavebně-historický průzkum, 2016

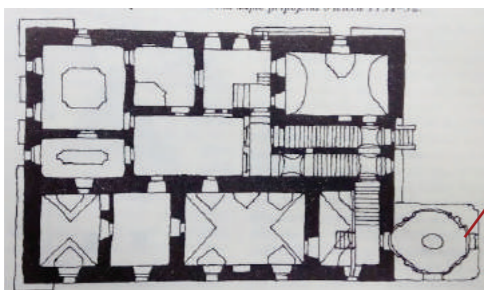
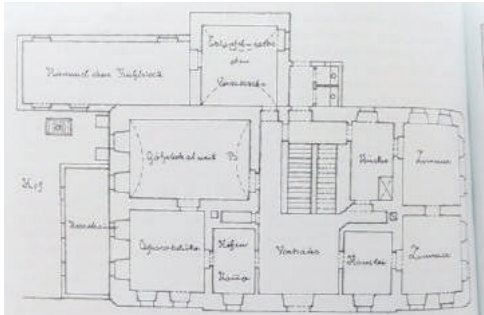
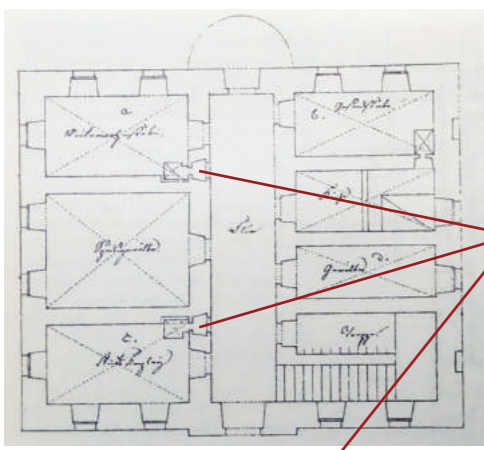
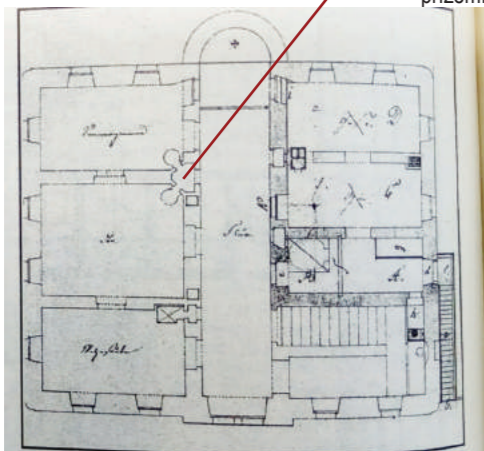
[2] ÚLOVEC Jiří. Zámek v Příčovech. Podbrdsko. Sborník státního okresního archivu v Příbrami, 1996, č.3, s. 21-45

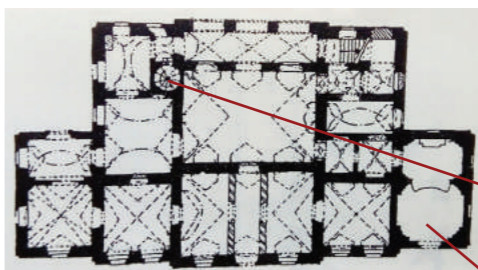
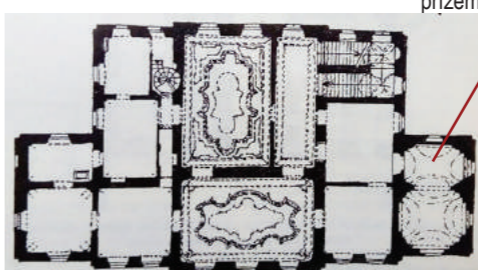
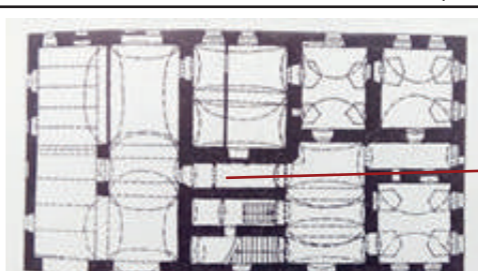
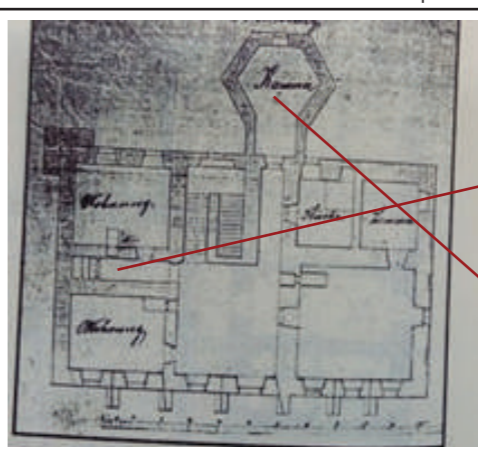
[5] MACEK Petr, BIEGEL Richard, BACHTÍK Jakub. Barokní architektura v Čechách

[8] Maison de Plaisance [online]. Hrady, zámky a tvrze Čech, Moravy a Slezska - Castles.cz: ©2003-2011 [cit. 30.8.2017]. Dostupné z: <http://www.castles.cz/terminologie/maison-de-plaisance.html>

název, rok	půdorys	popis	pozn.
ŘEŠENÝ OBJEKT			
<u>Příčov</u> 1712		- důraz na symetrii – rozložení dispozic, rozložení otvorů - rojtrakt s průjezdem uprostřed, s přiléhajícími obytnými pokoji v jedné straně a s kaplí na straně druhé, prostřední trakt sloužil jako průjezd - na průjezd přímo navazuje schodiště do patra, pravděpodobně přestavěné, původně velkolepé barokní otevřené schodiště (řešeno v kapitole F.) - pokoje v patře na sebe přímo navazují (parádní pokoje, ložnice), původně průchozí dispozice	- ze systému symetrie se vymyká kaple, v půdoryse i na fasádě je čitelná - kaple je přístupná přímo z ulice a z přiléhající sakristie, v minulosti byl zpřístupněna i kruchta otvorem v patře přímo do panských pokojů - kaple je propojena s panskými pokoji v patře okny po celé stěně – neobvykle velkolepé
ČÁST A. - TOPENÍ A HYGIENA			
<u>Újezd u sv. Kříže</u> renesance		- renesanční zámek s četnými barokními přestavbami - v zámku jsou patrné chodby minimálních rozměrů pro obsluhu topenišť - kuchyně propojená s topeništěm v sousední místnosti	- podobnost obsluhy topenišť s Příčovským zámekem? - vytápění místnosti sousedící s černou kuchyní v Příčovském zámku?
<u>barokní novostavba</u> nedatováno		- přestavba ze starší tvrze na zámek - stavba rozdělena na trojtrakt, ve střední partii převyšuje o patro ostatní dispozice - na střední komunikační trakt navazuje přímo schodiště do patra objektu - na schodiště přiléhají obslužné prostory – umístěním při fasádě mohly sloužit jako hygienické prostory zámku	- otázka hygieny na Příčovském zámku, máme obdobné prostory?

název, rok	půdorys	popis	pozn.
ČÁST A. - TOPENÍ A HYGIENA			
<u>Uhrov</u> poč. 18. století		- stavba vznikla jednotně na počátku 18. století - stavba řešena jako trojtrakt se schodištěm přiléhajícím na hlavní prostory - obslužné otvory pro topeniště, jeden pravděpodobně později probourán pro zpřístupnění místnosti (původně celá dispozice průchozí)	- obsluha topenišť v Příčovském zámku v rozích průjezdu přiléhajících k obytným místnostem?
<u>Těřešov</u> 1723		- barokní novostavba - dispozice komponováno do osové symetrie, trojtrakt - výrazná obslužná chodbička minimální šířky – obsluha topenišť	
<u>barokní novostavba</u> nedatováno		- obsluha topenišť skrz obslužné otvory z hlavní chodby - toaleta v komůrce vedle schodiště, při vnější stěně - větrání	- otázka hygieny v Příčovském zámku? - při vnější stěně se nenacházejí žádné malé obslužné prostory, které by nasvědčovaly této funkci

název, rok	púdorys	popis	pozn.
ČÁST B. - KAPLE			
<u>Hostovice u Prahy</u> 18. století	přízemí	- barokní novostavba, četné přestavby - v 2. pol. 18. století přistavěna kaple	- k objektu připojena kaple, za povšimnutí stojí rozloha zámku vůči kapli, poukazuje na to, že velikost Příčovské kaple není obvyklá
<u>Vlkava</u> 1736	přízemí	- barokní novostavba, zasažena početnými přestavbami - symetrická kompozice původní stavby je čitelná - obslužné chodby – obsluha topeniště – přímo navazují na komíny	
<u>Hlízov</u> 1737	přízemí patro	- malý zámek, spíše panský dům - v klenutém přízemí se nacházela kancelář, zimní pokoj a kuchyně - obsluha topenišť z hlavní chodby - později přistavěna v patře kaple	- malý zámek, spíše panský dům - v klenutém přízemí se nacházela kancelář, zimní pokoj a kuchyně - obsluha topenišť z hlavní chodby - později přistavěna v patře kaple

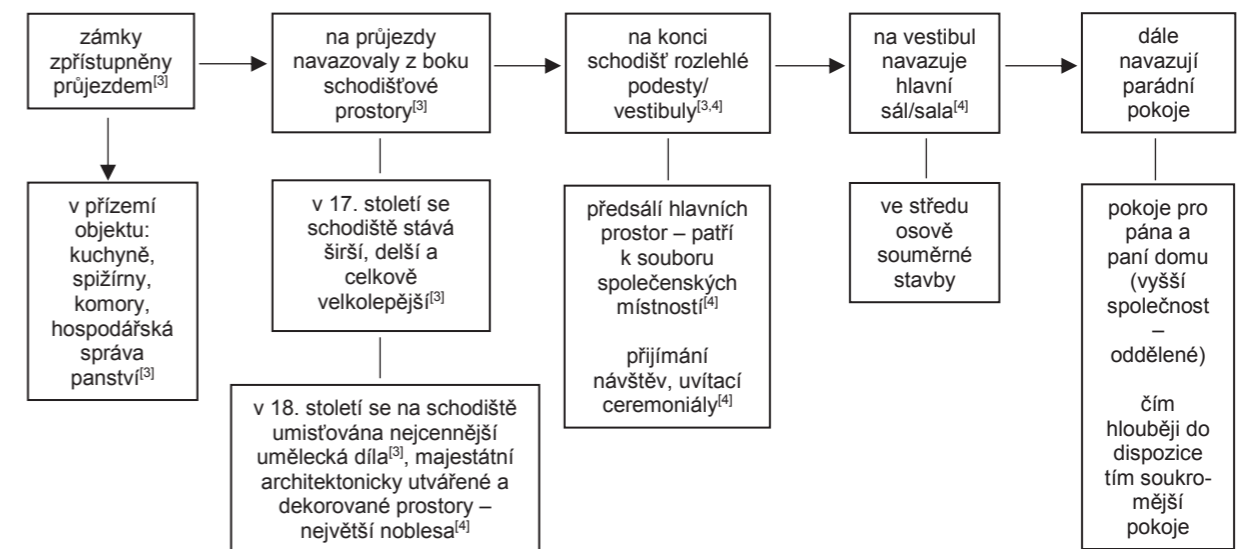
název, rok	púdorys	popis	pozn.
<u>Barchov</u> 1737	přízemí patro	- barokní zámek z roku 1737 - osově komponovaná symetrická stavba - samostatné schodiště pro zámecké služebnictvo - z jedné strany přiléhá k zámku zámecká kaple sv. Jana Nepomuckého, v patře je kaple propojena s obytnými prostory pouze jedním otvorem (okno do oratoře)	- poměr velikosti zámecké kaple a vlastní budovy zámku – opět velikost Příčovské kaple nemá obdoby
<u>Bačkov</u> 1787	přízemí	- barokní novostavba, symetrická kompozice narušena dostavbou hospodářského objektu - úzké podélné místnosti v objektu mohly sloužit jako obslužné chodby nebo jako hygienické prostory	- otázka hygieny v Příčovském zámku?
<u>Ježovy</u> 19. st	přízemí	- zámek o velikosti zhruba jako měšťanský dům – stavba nemohla sloužit k trvalému pobytu - obdélná místnost při fasádě objektu – pravděpodobně hygienická prostora - k objektu přiléhá kaple	- rozměry kaple versus rozměry vlastního zámku - otázka hygieny v Příčovském zámku?

E. Funkční analýza – původní stav, stav po rozdělení zámku na byty

Hlubší pochopení fungování jednotlivých dispozic vybraných objektů napomohlo nastínit možné funkční rozdělení místností a propojení různých částí dispozice v Příčovském zámku.

Panská sídla vznikala převážně jako vizitka majitele. Stavebník sám měl největší vliv na dispozice – jeho bohatství, rozhled, umělecký vkus, jeho postavení, počet členů domácnosti, a zda sídlo sloužilo trvalému nebo občasnému pobytu. Jednotlivé zámecké interiéry jsou specifické pro své promyšlené rozložení místností.^[5] Hlavní otázkou bývalo vždy umístění provozních obslužných prostor v dispozici zámku, tak aby nerušeně navazovaly na parádní panské pokoje.^[4]

V použité literatuře^[3,4] jsou podrobně zkoumány dispozice velkolepých zámeckých komplexů. K nastínění situace funkčního rozložení místností v Příčovech došlo k určitému zeschematizování, jelikož řešená zámecká budova svou rozlohou těchto zámků nedosahuje.

Dispozice byly mimo provozní obslužné soubory dále doplňovány o hygienické prostory, místnosti garderoby, ostatní úložné prostory a případné ubytování služebnictva. Ve vyšší společnosti byly prostory pro pána a paní domu oddělovány. Jak tomu bylo v nižší třídě, by odhalilo prostudování dispozic tohoto typu bydlení.

Poznání fungování zámeckých barokních dispozic bylo podkladem pro vytvoření funkční analýzy – hypotetické účely místností. Na základě poznání barokních dispozic vznikla v průzkumu nová otázka – co se stalo se schodišti? (viz kapitola F)

Dispozice v Příčovském zámku neposkytuje dostatek místností pro obvyklé provozní nároky budovy srovnatelného zjevu. Schodiště je jedno v objektu (pro panstvo i pro služebnictvo), chybí místnosti pro hygienu, nejsou prostory pro garderobu ani místnosti pro služebnictvo. Budova je spíše než zámek měšťanské sídlo, roli zde hrálo sociální postavení majitele. Další přesnější určení funkcí jednotlivých místností by bylo možné po prostudování dispozic v domech měšťanů města pražského. Sociální postavení mohlo mít vliv na úsporné dispoziční řešení Příčovského zámku.

Stavebník zámku (Ferdinand Ignác Schönplug von Gamsenberg) nechal vystavět v rozmezí pár let v okolí další dvě zámecké budovy podobných rozměrů a dá se předpokládat, že i podobných dispozic. Nahlédnutí do interiérů a půdorysů těchto staveb by mohlo být pro zkoumání přínosné. Oba zámky jsou nepřístupné.

[3] VLČEK Pavel. Encyklopedie Českých zámků

[4] LUKÁŠOVÁ Eva. Zámecké interiéry

[5] MACEK Petr, BIEGEL Richard, BACHTÍK Jakub. Barokní architektura v Čechách

zámek Radlitz, nedatovaná fotografie

zámek Příčov, nedatovaná fotografie

zámek Vidláková Lhota, nedatovaná fotografie

<u>Ferdinand Ignác Schönplug</u> <u>von Gamsenberg</u>	<u>stavebník zámku a majitel obce</u>
starostou v Jílovém u Prahy	1681-1690
primátorem	1691
přesídlení do Prahy	1702
radní na Malé Straně	1702
<u>stavba zámku Radlitz</u>	<u>1707</u>
skupuje pozemky v okolí	1707
kupuje Příčov	1712
<u>stavba zámku s kaplí</u>	<u>1712</u>
prodává Radlitz	1718
kupuje Vidlákovu Lhotu	1719
<u>stavba zámku Vidláková Lhota</u>	<u>1722</u>
povýšení do šlechtického stavu	1722
do zemských desek zapsána závěť	1723
ferdinand Ignác umírá	1725
syn Antonín Karel dědí Příčov	1725
syn František dědí Vidlákovu Lhotu	1725
prodává Příčov	1749

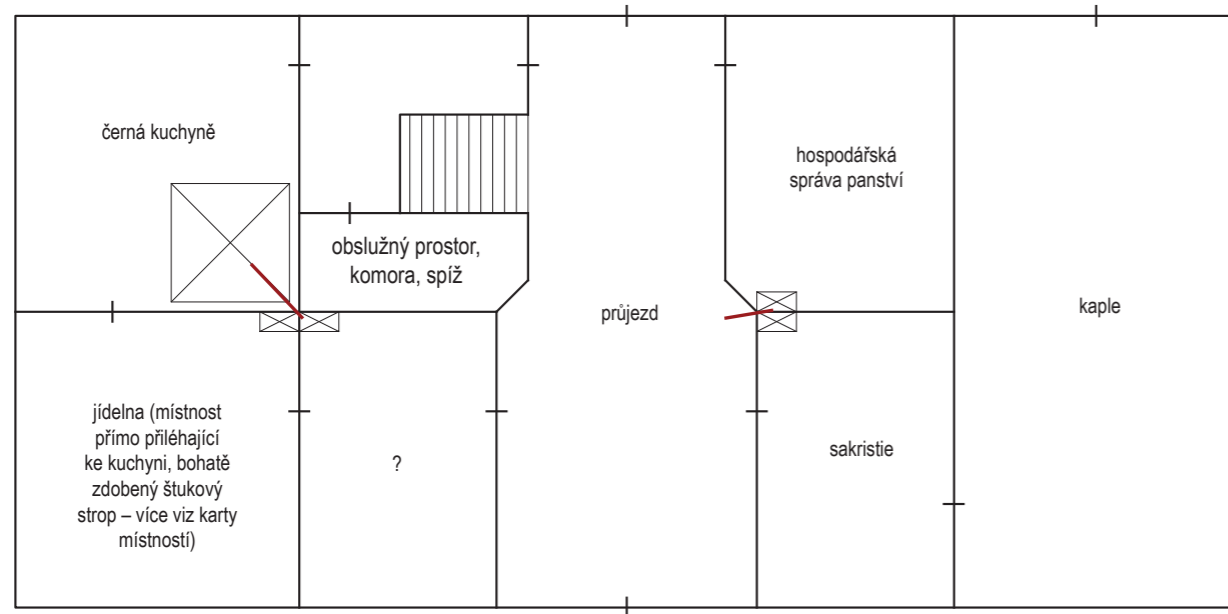
zámek Radlitz, nedatovaná fotografie

zámek Příčov, rok 2017

zámek Vidláková Lhota, rok 2017

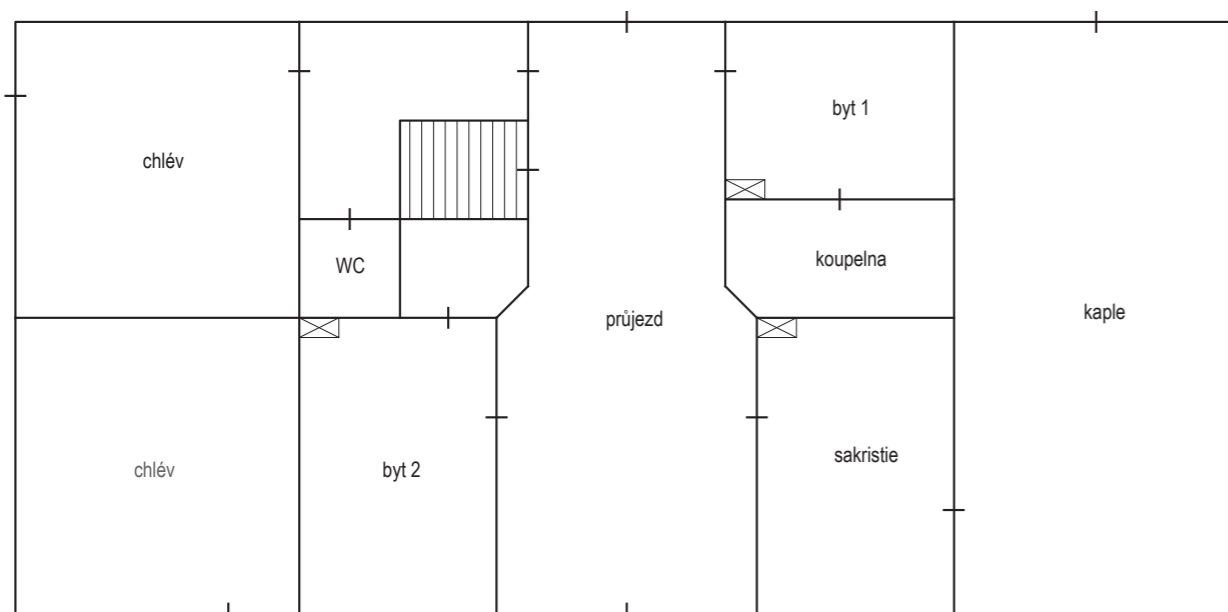

Příčovy, přízemí - původní stav

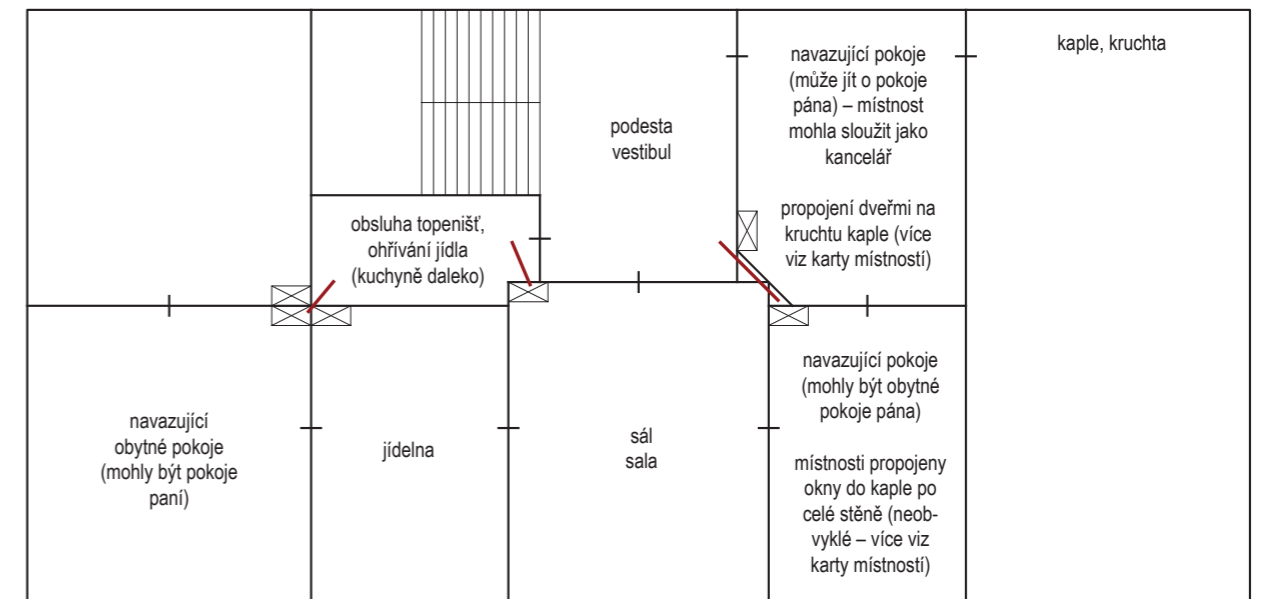
Fungování přízemí zámecké budovy bylo užíváno hlavně k provozním účelům (mimo přiléhajících prostorů kaple a sakristie). Černé kuchyni přímo sousedila místnost (dodnes dochována jako nejzdobenější v celém zámku) – pravděpodobně sloužila jako noblesní jídelna.

Novodobé zásahy přepřičkovaly místnosti a vsadily do dispozice nové hygienické jednotky. Černá kuchyně s jídelnou byly proměněny na chlévy). Základní struktura původní dispozice je čitelná a byla bez radikálnějších zásahů zachována.

Složitější je otázka schodiště – viz kapitola F.

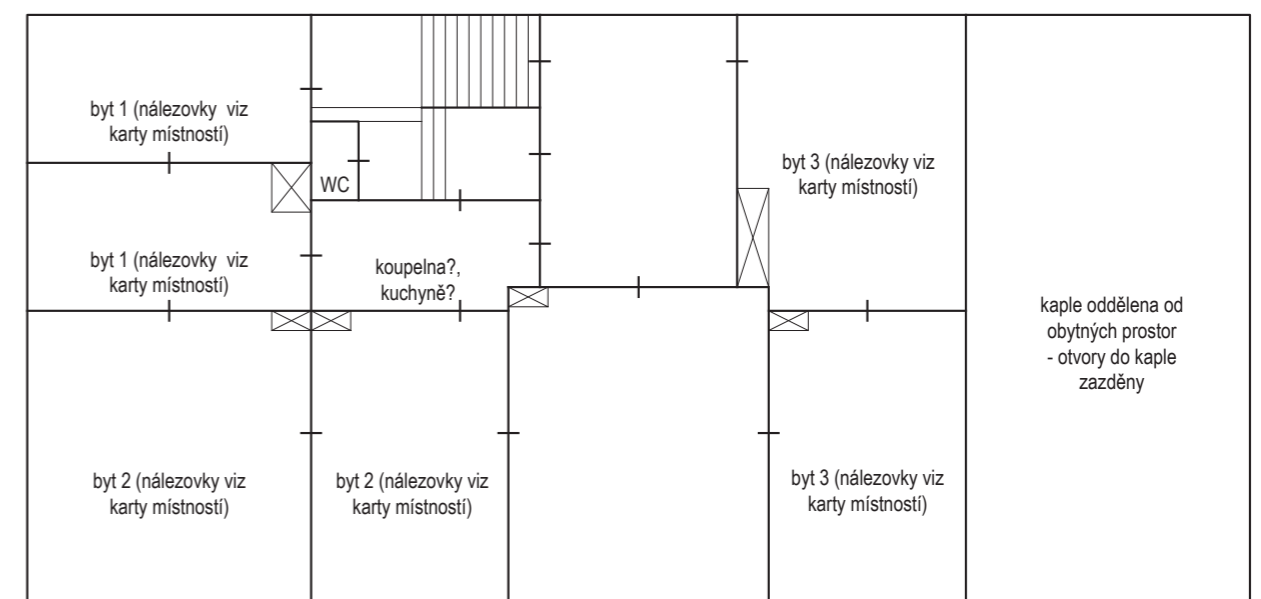
Příčovy, přízemí - přestavěno na

Příčovy, patro - původní stav

V patře zámecké budovy jsou místnosti pravidelně rozloženy kolem hlavní místnosti ve středu symetrické dispozice – odpovídá barokním dispozicím. Vymykají se místnosti sousedící s kaplí. Stěna mezi kaplí a soukromými prostory byla prolomena pravděpodobně čtyřmi otvory – sakrální tak moc vstupuje do soukromé obytné funkce? Neznáme důvody, byl stavebník tak věřící člověk?

Novodobé zásahy jsou čitelné hlavně v okolí schodiště, které bylo pravděpodobně přestavěno (podrobněji viz kapitola F a dokumentační část práce). Došlo ke zpřístupnění dříve se schodištěm přímo nepropojených místností a patro zámecké budovy bylo rozděleno na několik bytů (asi 3). Otvory do kaple byly zazděny.

Příčovy, patro - přestavěno na byty

uspořádání pokojů v domě (1775-1785)

černá kuchyně (1775-1785)

hostina (1775 - 1785)

osově komponovaná zahrada (1775 - 1785)

černá kuchyně
(1775-1785)

pozůstatky černé kuchyně
Příčovy, 1712

černá kuchyně
Hrad Kost

pozůstatky černé kuchyně
Příčovy, 1712

černá kuchyně
Zámek Lemberk

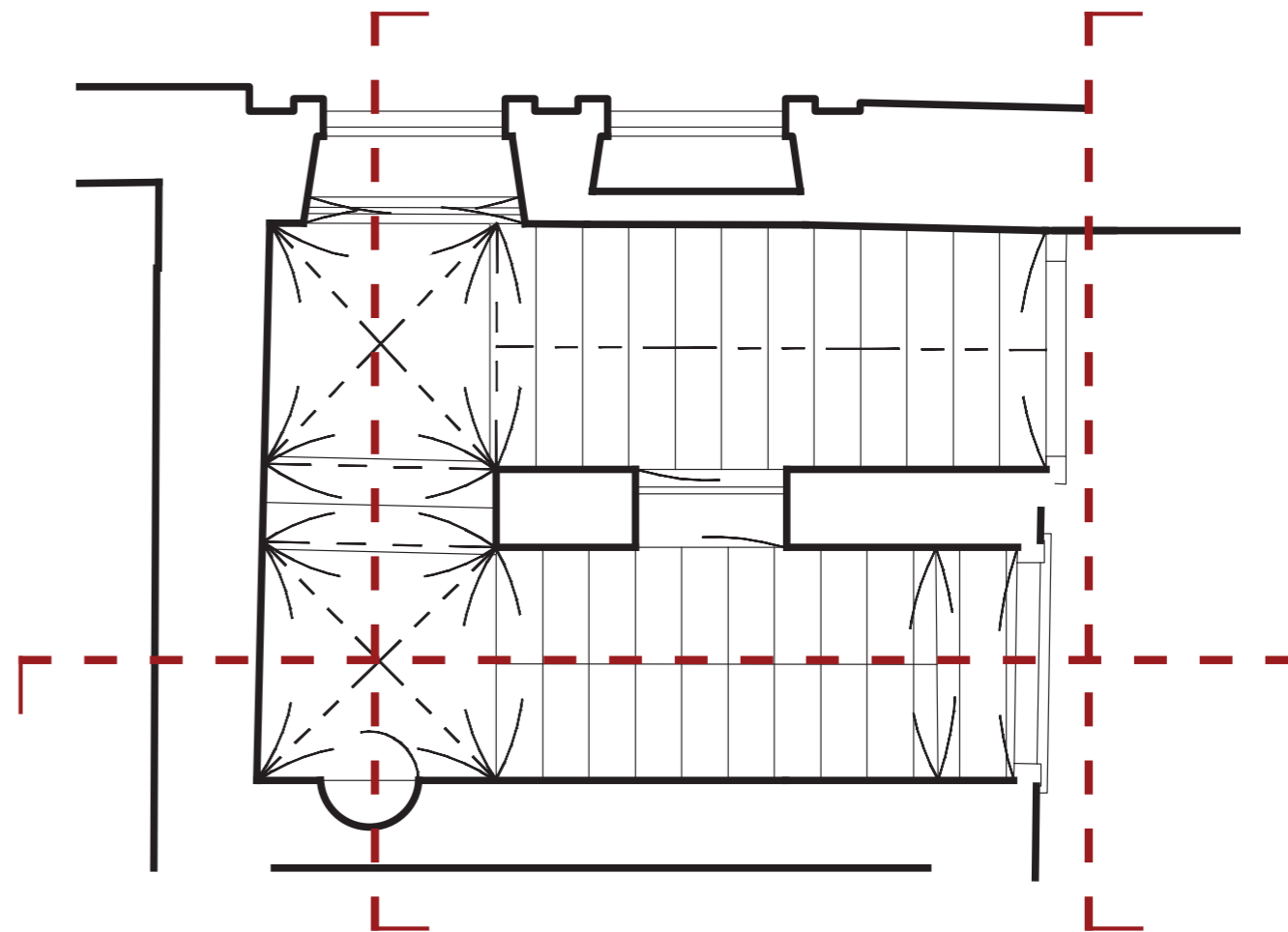

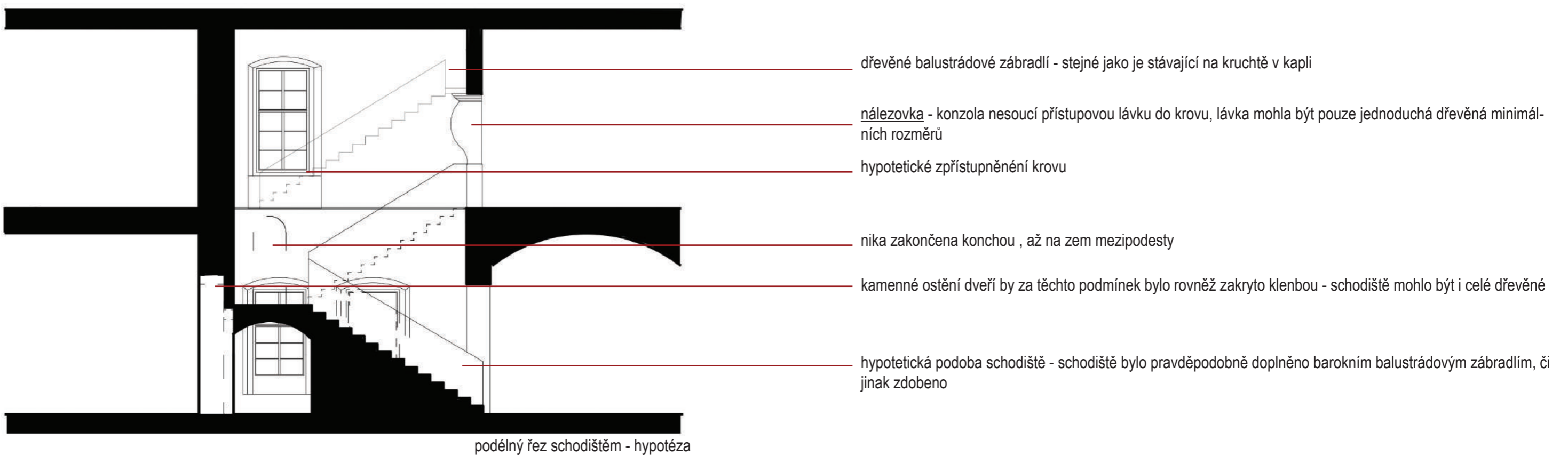
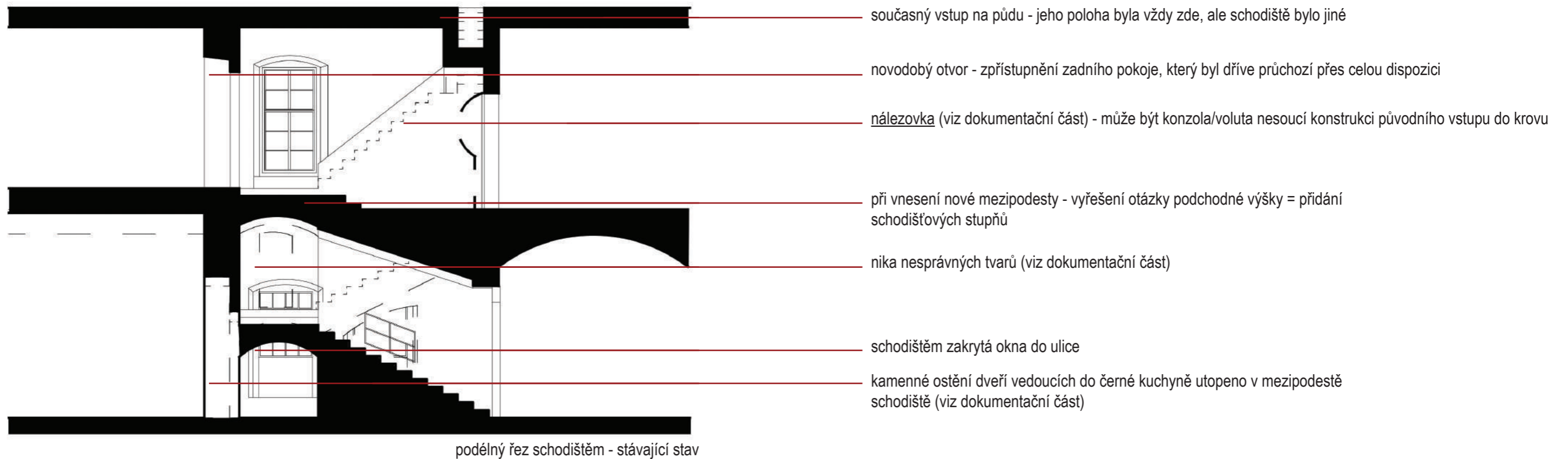
pozůstatky černé kuchyně
Příčovy, 1712

F. Situace schodišťové části

Schodiště byly otevřené, majestátní, reprezentativní prostory. (viz kapitola E) Příčovské schodiště je klenuty temný prostor. Šířka schodiště by odpovídala rozměrům zámeckých schodišť, do výšky je ale prostora schodiště minimálních rozměrů. Situace pod schodišťovými prostory v přízemí vypadá, že do ní bylo zasaženo. Vchod do černé je kuchyně utopen v mezipodestě schodiště. Nika na schodišťové mezipodestě by měla být zakončena konchou – není, má podivný tvar.

Ve stávajících analytických plánech je schodiště označeno jako barokní konstrukce. Po porovnání stávajícího Příčovského schodiště a schodišťových prostor jiných barokních objektů je patrné, že je situace podivná. Není důvod vyvracet baroko ve schodišťových konstrukcích, přestavba mohla proběhnout jako druhá barokní vlna, nebo mohlo dojít ke změně plánů při výstavbě, hlavně z klimatických důvodů – prostora otevřeného barokního schodiště přímo navazující na průjezd nebyla pro zachování příjemné teploty v objektu vhodná. Dá se uvažovat také nad tím, že schodiště mohlo být celé dřevěné. Půdorysy zámku Radlík ukazují prostor schodiště velký a otevřený přes dvě patra. V současnosti se zde nachází dřevěné nepůvodní schodiště. Přítomnost dřevěného schodiště v Příčovském zámku by vyřešila určité rozměrové problémy, které se při pokusu o rekonstrukci hypotetické podoby objevily (kamenné ostění při vstupu do černé kuchyně).

otevřené barokní schodiště
zámek Nové Hradky (1774-1777)

nástupní část schodiště
zámek Příčovy (1712, změna - ?)

otevřené barokní schodiště
Clam-Gallasův palác (1727-1729)

zaklenutý schodišťový prostor
zámek Příčovy (1712, změna - ?)

otevřené barokní schodiště
klášter Chotěšov (1756)

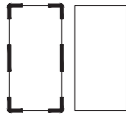
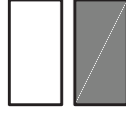
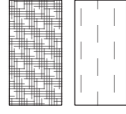
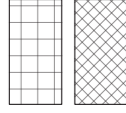
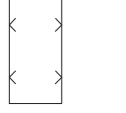

otevřené barokní schodiště
klášter Chotěšov (1756)

PŘÍČOVY

- hranice řešeného území
- stávající řešené objekty
- stavby na pozemku
- hranice pozemků
- vjezd na pozemek/vstup do objektu

- hranice řešeného území
- stavby na pozemku
- stávající řešené objekty
- zpevněné plochy
- vodní plochy
- hlavní komunikace (silnice III. třídy)
- příjezdová kom. (místní kom.)
- oplocení

± 0,000 = výška podlahy v příjezd/zámecké budovy

Zámecká budova

Ústřední budovou původní barokní osové kompozice je obytná budova zámku. Součástí kompozice byly i další dvě budovy. Dodnes se dochovala pouze jedna.

Objekt leží v severozápadní části přiléhající zahrady. Ze původní zahrady se dochovaly pouze zlomky.

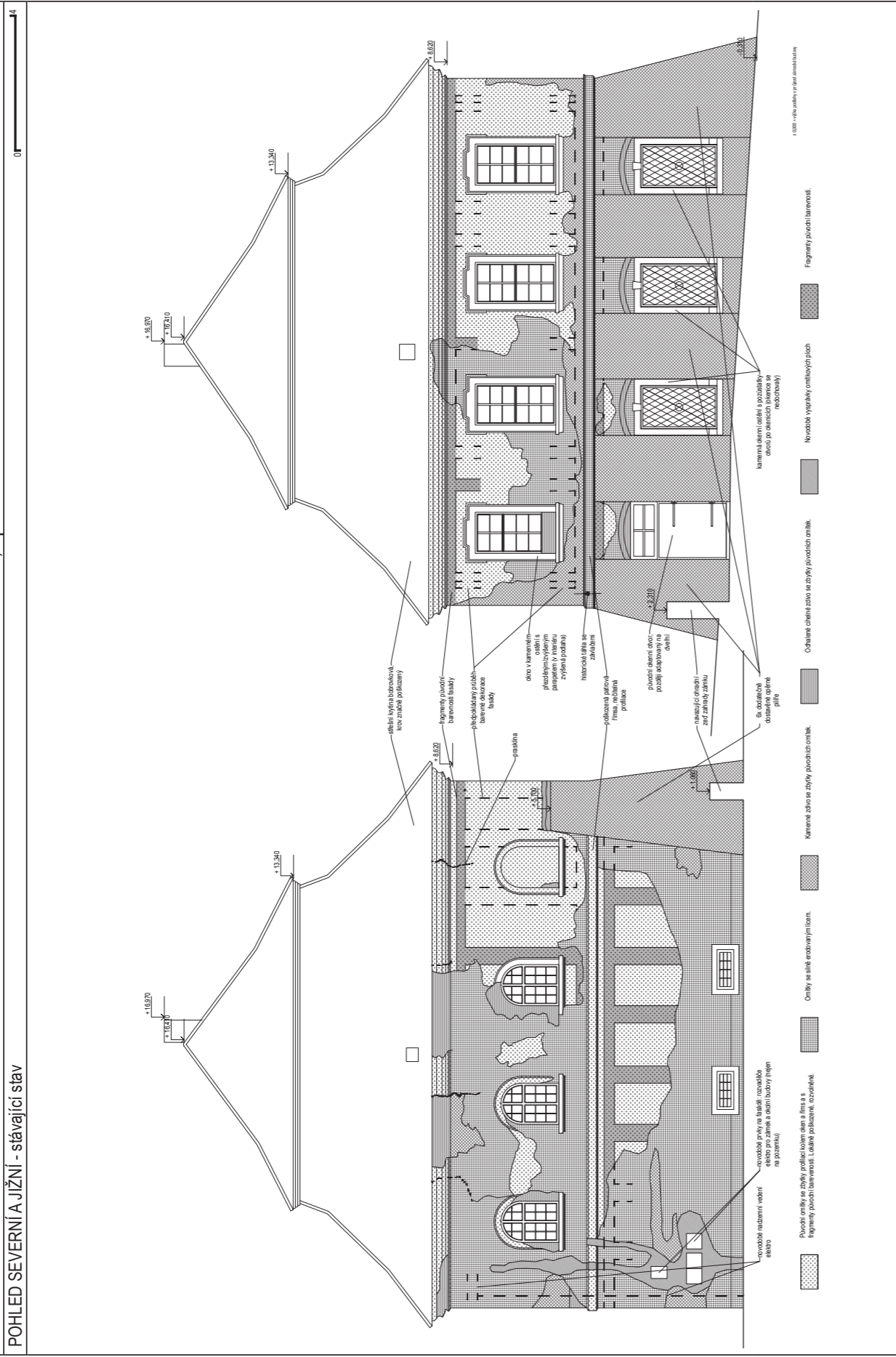
Vlastní budova zámku je obdélná patrová budova s mansardovou střechou. Objekt je vyzděn z lomového kamene a cihel. Jižní průčelí bylo dodatečně dozděno opěrnými pilíři. Fasáda obdélné budovy s malými rizality je osově symetrická, z konceptu vystupuje pouze severní rizalit, kde je umístěna kaple.

Do obytné budovy zámku vedou dva vstupy umístěné v hlavní ose. Jeden vedoucí přímo z veřejného prostranství ulice do velké prostory klenutého průjezdu ve středním traktu zámku. Druhý vedoucí na zahradu - původní nádvoří. Kaple je přístupná z vlastní zámecké budovy, ale i z hlavní ulice bohatě dekorovanými dveřmi. Vstupní otvory jsou umístěny v bohatě zdobených kamenných portálech.

Na průčelích objektu byly dochovány fragmenty původního dekorování a barevnosti fasády. Některé části prošly dodatečnými novodobými úpravami - prolomení nových dveřních otvorů v místech původních oken z důvodu zpřístupnění některých místností přímo ze zahrady.

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16

POHLED SEVERNÍ A JIŽNÍ - stávající stav

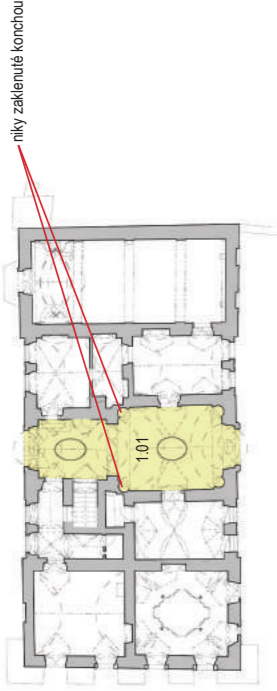

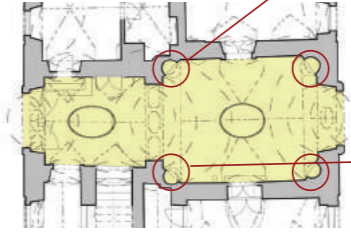

zpracovala: Bc. Anežka Forejtová

březen - září 2017

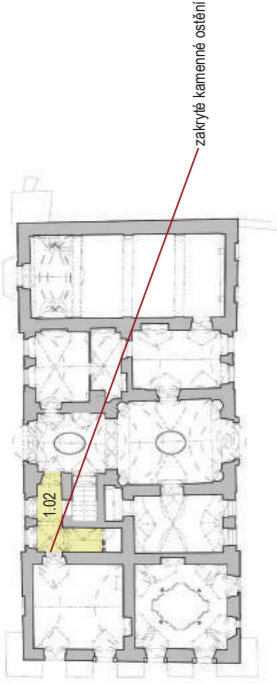

Zámecký areál v Příčovech

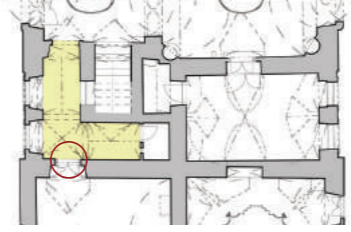

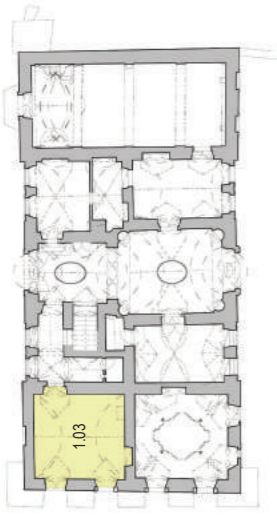
KARTA MÍSTNOSTI		ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16	
umístění:		1.01 FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI	
popis:	Dvě obdélné místnosti průjezdu ve střední části trojtraktové budovy. Hlavní prostor pro přístup do zámecké budovy, dále přístup do přiléhajících místností zámku. Prostory zaklenuty valenou klenbou s pětibokými výsečemi nad otvory do přiléhajících místností. Stropy bohatě štukové zdobené - reprezentativní prostor. V koutech větší ze dvou částí jsou vyzděny půlválcové niky zaklenuté konchou.		1.01
účel:	průjezd (z hlavní ulice do zahrady/dříve nádvoří zámku)		
hodnotné prvky a náleзовé situace	Místnosti jsou bohatě zdobené (jedny z nejvíce zdobených místností zámecké budovy) - štuková zrcadla ve vrších valené klenby. Niky vyzděné v koutech prostory - paralela na schodišti, které zprístupňuje patro. Nika na schodišti nemá standardní tvar, pravděpodobně byla zasáhnutá při přestavbě schodiště. Prvek niky v průjezdu = pravděpodobná podoba niky na schodišti.		
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

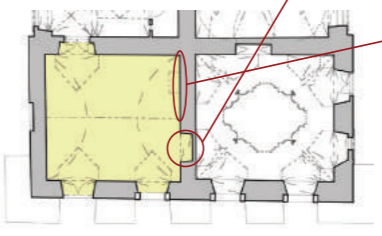

KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU		ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16	
popis:		1_1.01	
	4x vyzděná půlválcová nika zaklenutá konchou. V objektu se nachází také nika na schodišti (viz místnost 1.05). Její původní podoba před zasažením přestavbou byla pravděpodobně paralelou niky v průjezdu - vzor při rekonstrukci předpokládané původní podoby schodiště.		
umístění:			
fotografie:			
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16

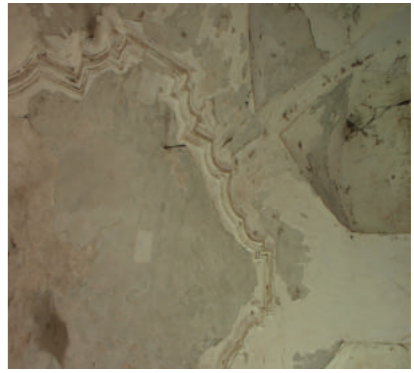
KARTA MÍSTNOSTI		1.02	1.02
umístění:		FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI	
popis:	Prostor tvaru L slouží jako spojovací chodba mezi barokní kuchyní a prostorem průjezdu a zároveň hlavního vstupu do objektu. Větší část prostoru se nachází pod výstupním ramenem schodiště, které zpřístupňuje patro objektu. Část pod mezipodestou schodiště je zaklenuta segmentovou klenbou, v této části není dostatečná podchodná výška. V otvoru do bývalé barokní kuchyně je osazeno kamenné ostění, které je z části zakryto klenbou vynášející mezipodestu. Při bližším zkoumání je patrná pravděpodobná přestavba schodiště a přílehlých prostor. Původní podoba jiná. (rozebráno v části SHP)		
účel:	chodba (zpřístupnění zámeckého průjezdu a bývalé barokní kuchyně)		
hodnotné prvky a náleзовé situace	z části zakrytý kamenný portál (překryto mezipodestou schodiště - mikrofáze výstavby)		
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU		2_1.02
popis:	Kamenný portál zakryt mezipodestou schodiště. Proběhla změna - přestavba schodiště, nebo změna při výstavbě. Původně byl portál viditelný celý. (viz část SHP)	
umístění:		
fotografie:		
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová		
březen - září 2017		

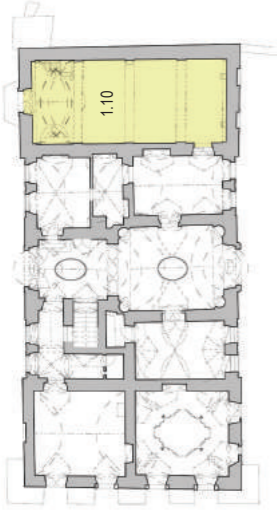
ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16	
KARTA MÍSTNOSTI	1.03 FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI
umístění:	
popis:	Téměř čtvercový prostor barokní kuchyně zaklenut valenou klenbou s pětibokými výsečemi nad otvory. Na stěnách místnosti jsou znatelné otisky po prvcích kuchyňského provozu. Otisky ve valené klenbě jsou stopy po sbrací kuchyňských zplodin, přímo navazovalo na komínové těleso. Místnost byla ve své východní stěně propojena s vedlejší přílehlou místností (jidelnou) otvory. Zazděný dveřní otvor - dnes nika a obslužné prostory pro obsluhu topeniště.
účel:	barokní kuchyně později sloužila jako chlév (vybourán nový vstup v jižní stěně)
hodnotné prvky a nálezové situace	otisky prvků kuchyňského provozu ve stěně zazdivky obslužných otvorů, zazdivka otvoru
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová	březen - září 2017

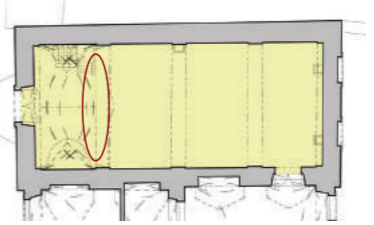

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16	
KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU	3_1.03, 4_1.03
popis:	Zazdivky otvorů/propojení s přílehlající jídelnou. 3_1.03 - stávající nika, zazděný dřívější dveřní otvor. Propojení kuchyně a přílehlající jídelny. Znatelná prasklina v poloze původního otvoru. 4_1.03 - zazděné obslužné otvory. Zazděno novodobými cihlami.
umístění:	
fotografie:	
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová	březen - září 2017

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		1.08
KARTA MÍSTNOSTI		FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI
umístění:		
popis:	Bohatě zdobený prostor jídelny. Prostoru dříve propojena s černou barokní kuchyní. Zřetelné zazdívký v západní stěně - zazdívká dveří, zezdívká oblužných otvorů. Místnost je bohatě zdobena - nejzdobnější místnost v zámku. Zaklenuto valenou klenbou se štukovým zrcadlem. Později byla místnost přeměněna na chlév a byl vybourán nový dveřní otvor přímo do zahrady.	
účel:	jídelna (hypotéza) - výzdoba prostoru a jeho návaznost na černou kuchyní) později sloužila jako chlév (vybourán dveřní otvor ve východní stěně)	
hodnotné prvky a nálezové situace	bohatě zdobený strop - štukové zrcadlo prostor jídelny dříve propojen s prostorem barokní kuchyně - stopy zazdívek oblužných otvorů a otvoru dveří	
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová		březen - září 2017

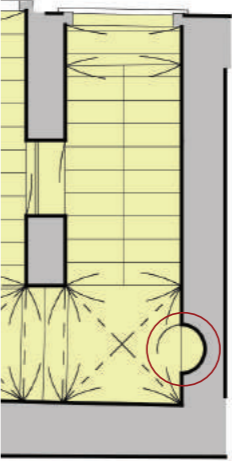

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		7_1.08
KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU		SITUACE/PRVKU
popis:	Štukové zrcadlo ve vrcholu valené klenby. Podle napojení na prostor černé kuchyně a podle štukové výzdoby klenby se můžeme domnívat, že prostor sloužil jako honosná jídelna.	
umístění:		
fotografie:		
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová		březen - září 2017

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		5_1.08, 6_1.08
KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU		SITUACE/PRVKU
popis:	Zazdívký otvorů/propojení s přílehlající černou kuchyní - oblužné otvory, dveřní otvor. 5_1.08 - zazděný dřívější dveřní otvor. Probíhající sondy odhalily hranu zděva zazdívký. Zazděný otvor čitelný také v místnosti 1.03 (černá kuchyně). 6_1.08 - zazděné oblužné otvory. Zazděno novodobými cihlami.	
umístění:		
fotografie:		
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová		březen - září 2017

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16	
KARTA MÍSTNOSTI	1.10 FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI
umístění:	
popis:	Prostor kaple, na výšku přes dvě podlaží, zabírá větší část jednoho traktu dispozice zámku. Kaple je přístupna z ulice a z přiléhajících sakristie. Poměr velikosti kaple a velikosti zámku je neobyčklý. Kaple je v západní části naproti oltáři opatřena kruhovou. Přístup na kruhlu je strmým dřevěným schodištěm přímo z kaple. Dříve vedl na kruhlu dveřní otvor i z přiléhajících prostor v paře (místnosti pána).
účel:	kaple
hodnotné prvky a nálezové situace	kaple je neobyčklá svou velikostí v poměru ku velikosti zámku dřevěné balustrádové zábradlí na kruhltě - hypotéza, že podobné zábradlí bylo použito v situaci původního schodiště (podrobnější rozbor viz část SHP)
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová	
březen - září 2017	

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16	
KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU	8_1.10
popis:	Dřevěné balustrádové zábradlí na kruhltě - hypotéza, že podobné zábradlí bylo použito v situaci původního schodiště. (podrobnější rozbor viz část SHP)
umístění:	
fotografie:	
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová	
březen - září 2017	

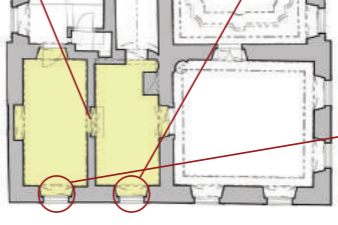

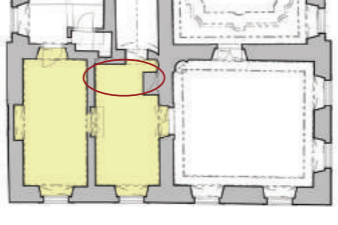

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		1.05 FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI	
KARTA MÍSTNOSTI	1.05	1.05	
umístění:			
popis:	Prostor dvouramenného schodiště s mezipodestou. Schodišťový prostor je zaklenut valenou klenbou, mezipodesta dvěma poli křížové klenby. Schodiště má dřevěné stupně. Nástupní rameno je přístupné z prostoru průjezdu - hlavní přístup do objektu. Výstupní rameno vede do vestibulu v patře. Schodiště je pravděpodobně barokního původu, ale po hlubším zkoumání není původní. Došlo k přestavbě, nebo ke změně stavby při výstavbě. (podrobněji viz část SHP)		
účel:	schodiště		
hodnotné prvky a nálezové situace	nika na mezipodestě schodiště - původní podoba narušena		
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		9_1.05	
KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU	9_1.05		
popis:	Nika - neobvyklá podoba. Nika původně mohla být původně zakončena krouhou jako půlválcové niky (1_1.01) v prostoru průjezdu (1.01). Narušeno při předpokládané přestavbě schodiště. (podrobně viz část SHP)		
umístění:			
fotografie:			
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

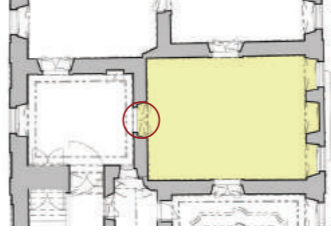

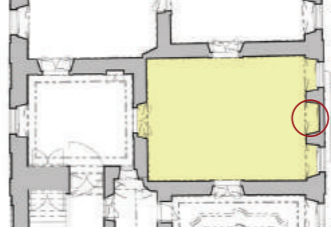

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		2.01 a 2.02	
KARTA MÍSTNOSTI		FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI	
umístění:			
popis:	2.01 - čtvercová prostora za vystupným ramenem schodiště zastropena plochým stropem s fabionovou římsou. Předpokoj obytných pokojů. 2.02 - prostor současné chodby. Tento prostor dříve neexistoval, původně se jednalo o volný prostor barokního otevřeného schodiště přes dvě patra. Schodiště bylo zastropeno klenbou a v patře byla vytvořena chodba. Obměnou prošel také přístup do krovu. (podrobněji viz část SHP) Propojení mezi prostory 2.01 a 2.02 - dříve volný prostor, dnes osazeny dřevěné dveře.		
účel:	2.01 - původní vestibul, podesta 2.02 - novodobý prostor chodby, původně volný prostor barokního otevřeného schodiště přes dvě patra		
hodnotné prvky a nálezové situace	konzola/voluta		
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		10_2.02	
KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU		FOTOGRAFIE	
popis:	Zazděná konzolat/voluta ve stěně mezi rameny schodiště. Ozdobný prvek původního barokního otevřeného schodiště. Mohlo sloužit jako konzola pro konstrukci podružného malého schodiště do krovu. (podrobněji viz část SHP)		
umístění:			
fotografie:			
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

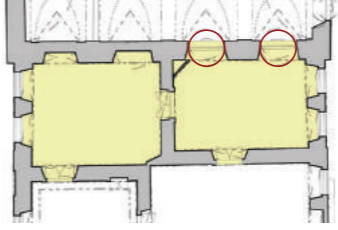

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI	
KARTA MÍSTNOSTI	2.04 a 2.06	2.04 a 2.06	2.04 a 2.06
umístění:			
popis:	Místnost 2.04 a 2.06 byly původně jednou místností. Pokoj byl umístěn na konci průchozí dispozice. Strop plochý s řábionem, podlaha dřevěná fošnová. Po přestavbě otevřeného barokního schodiště a vytvoření chodby v patře byl pokoj zpřístupněn přímo z podesty/vestibulu. Pokoj byl předělen stěnou a byly vytvořeny dva obdobně velké pokoje. V místnosti 2.06 je část podlahy přiléhající ke komínovým tělesům z cihelné dlažby - v této části mohla být kuchyně.		
účel:	2.04 a 2.06 - původně jeden obytný pokoj, na konci průchozí dispozice Později předělena místnost zdi, vytvořeny dva obdobně velké prostory - byt.		
hodnotné prvky a náleзовé situace	okno v místnosti 2.04 a okno v místnosti 2.06 cihelná podlaha v místnosti 2.06		
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI	
KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU	11_2.04, 12_2.05	13_2.05	13_2.05
popis:	11_2.04 a 12_2.05 - dřevěná špaletová čtyřkřídla okna s poucem v nice. Okno v místnosti 2.04 se od ostatních oken v patře (12_2.05) - okno je nižší než ostatní exempláře, otvor v nice je dozděn. Důvodem pro osazení nového okna bylo zpřístupnění pokoje chodbou přímo z vestibulu při schodišti a s tím související navýšení podlahy. Souvisí se změnou barokního otevřeného schodiště na zaklenuté - bylo potřeba dosáhnout na mezipodestě podchodné výšky. Zpřístupnění pokoje doprovází tedy zvýšení podlahy a doplnění 2 schodišťových stupňů mezi místnostmi 2.04 a 2.05.	Změna materiálu podlahy v místnosti 2.05. V části přiléhající ke komínovým tělesům a navazující na obslužný prostor cihelná dlažba - nespalný materiál. Mohla být umístěna kamna/ohřívač/později kuchyně.	
umístění:			
fotografie:			
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16	
KARTA MÍSTNOSTI		FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI	
umístění:		2.09	
	popis: Místnost 2.09 zastropena plochým stropem s fabionovou římsou. Nachází se ve středu dispozice - hlavní sál. Dále přístupné ostatní obytné místnosti zámku - pokoje pána a pokoje paní. Místnost měla ve své střední ose původně balkon. Dnes zazděný otvor. Podlaha v místnosti je dřevěná fošnová.		2.09
účel: hlavní sál později proměněno na byt			
hodnotné prvky a nálezové situace dveře (různorodost dveří v patře naznačuje jednotlivé byty) sloupek z původního balkonu (nalezen v areálu - hypotéza)			
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16	
KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU		KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU	
umístění:		15_2.09	
popis: Dvoukřídlé dřevěné klasicistní dveře v kamenném barokním ostění. Bohatě zdobené závěsy s dvoudílným hákem.			
umístění:			
fotografie:			
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová			
březen - září 2017			

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		2.10 a 2.11	FOTOGRAFIE MÍSTNOSTI
KARTA MÍSTNOSTI umístění:		2.10 a 2.11	
popis:	Obytné pokoje pána/pokoje pro návštěvy - potřeba reprezentace. Oba pokoje byly propojeny okny s kapid - neobvykle velkolepě propojeno (podrobněji viz srovnávací typologie). Pokoje jsou zastropeny plochým stropem s fabionovou římsou. Podlaha dřevěná fošnová. V místnosti 2.11 umístěny novodobé kamna s plochou pro vaření.		
účel:	pokoje pána - hypotéza později proměněno na jeden byt		
hodnotné prvky a nálezkové situace	dveře (různorodost dveří v patře naznačuje jednotlivé byty) okna do kaple		
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová březen - září 2017			

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16		17_2.10	
KARTA NÁLEZOVÉ SITUACE/PRVKU popis:	Dvoukřídlé dřevěné dveře v kamenném ostění kaisiciistního původu. Bohatě zdobené závěsy.	17_2.10	Dvojice okenních nik s ustupujícím parapetem. V nice umístěny okna do kaple. Barokní okna v dřevěném rámu.
umístění:			
fotografie:			
zpracovala: Bc. Anežka Forejtová březen - září 2017			

Objekt špýcharu

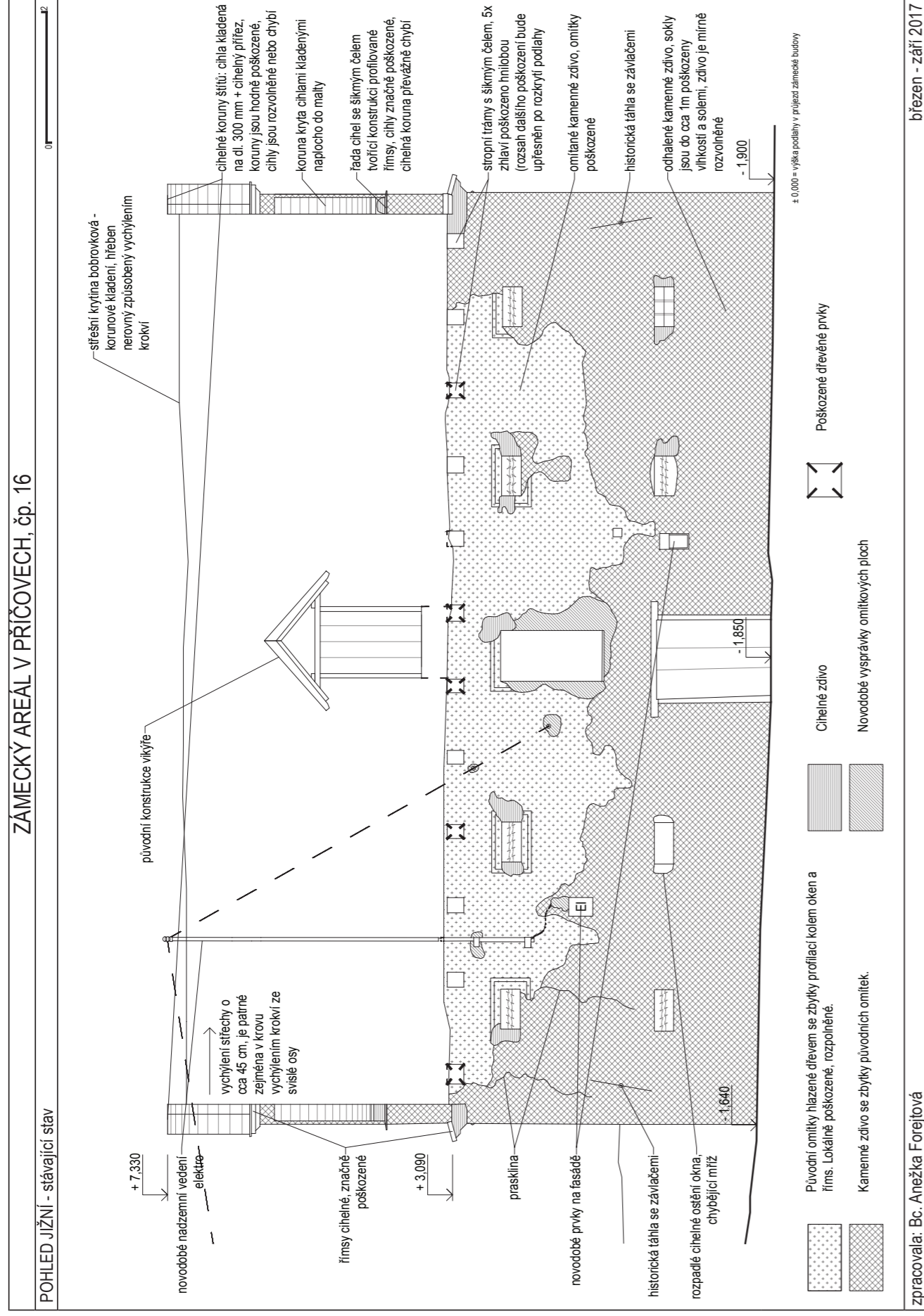
Součástí původní barokní osové kompozice byly dva hospodářské objekty. Sýpka a pravděpodobně objekt kočárovny, nebo stáje. Dodnes se dochoval pouze jeden z těchto objektů, barokní sýpka.

Objekt leží na okraji severovýchodní části zahrady. Dříve přímo přiléhá k sousednímu rybníku. Na západní stěnu objektu přímo navazuje ohradní zeď, která odděluje dnes užítkovou zahradu, dříve okrasnou zahradu od zbylého nádvoří.

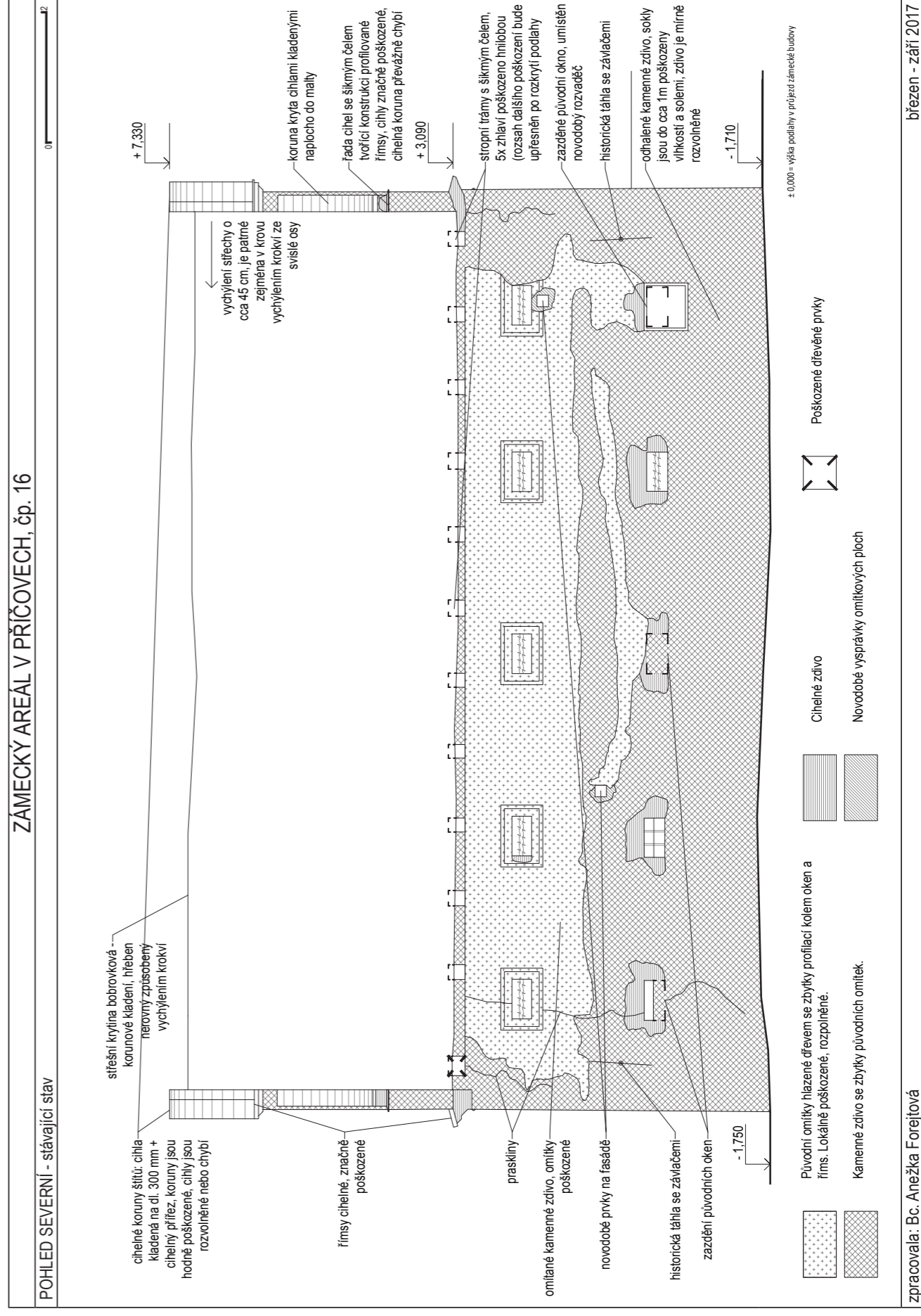
Objekt původní sýpky je dvoupodlažní obdélná budova vyzděna z lomového kamene. Do objektu se vstupuje otvorem v jižním průčelí. Přízemí objektu je obdélná prostory zastropena plochým trámovým stropem s fošnovým záklopem. Stávající podlaha v přízemí je fošnová. Zdivo je v interiéru omítané. Z přízemí vede do patra dřevěné schodiště. Patro objektu je rovněž obdélná prostory zastropena plochým trámovým stropem s fošnovým záklopem. Podlaha fošnová. Po obvodu stěn je novodobý dřevěný sokl. Sýpka je zastřešena sedlovou střechou. Krov je jednoduchý hambálkový.

Západní a výchoní průčelí objektu je zakončeno zděnným štítem s malým okénkem. Štítů byly pravděpodobně zdobené - ve střední části štít zakončen korunovou římsou půlkruhového tvaru, ramena štítu konkávně prohnutá, pilířky z cihel, na kterých byly původně nepochybně osazeny ozdobné prvky. Severní a jižní průčelí je řešeno jako pětiosé. V jižním průčelí se nachází vstup do objektu. Při koruně zdiva je zřetelný pozůstatek římsy. Na fasádě lze vidět pozůstatky omítkových vrstev.

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16

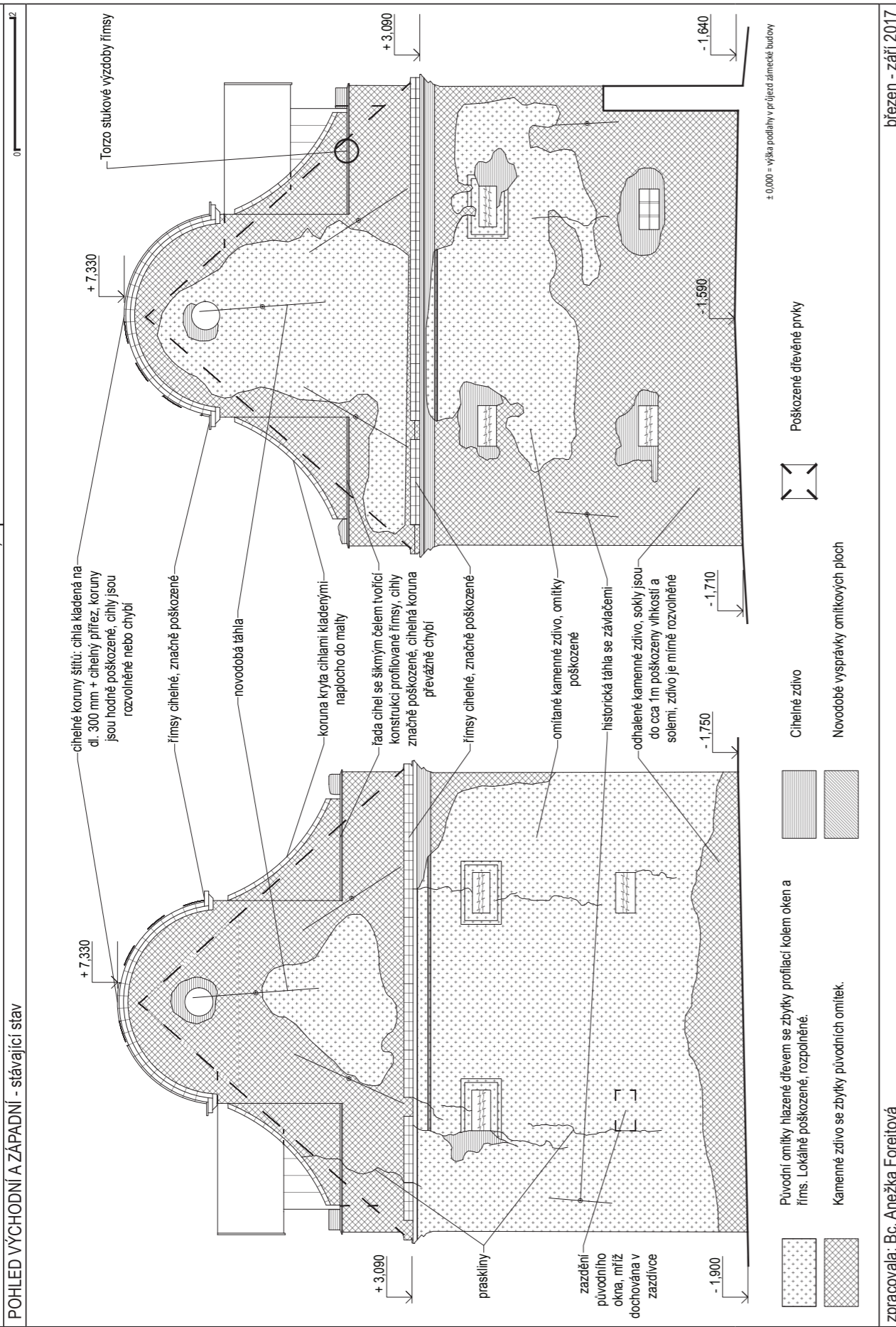

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16

ZÁMECKÝ AREÁL V PŘÍČOVECH, čp. 16

POHLED VÝCHODNÍ A ZÁPADNÍ - stávající stav

zpracovala: Bc. Anežka Forejťová

Zámecký areál v Příčovech

- [1] KOVÁŘ Miroslav, Úlovec Jiří. Zkrácený standartní nedestruktivní stavebně-historický průzkum, 2016
- [2] ÚLOVEC Jiří. Zámek v Příčovech. Podbrdsko. Sborník státního okresního archivu v Příbrami, 1996, č.3, s. 21-45
- [3] VLČEK Pavel. Encyklopedie Českých zámků
- [4] LUKÁŠOVÁ Eva. Zámecké interiéry
- [5] MACEK Petr, BIEGEL Richard, BACHTÍK Jakub. Barokní architektura v Čechách
- [7] HEŘMANOVÁ Eva. Jan. Jihočeské rybníky a rybníkářství. Geografické rozhledy, 2012, č.2, s. 5-7
- historické mapy, [www.oldmaps.geolab.cz](http://oldmaps.geolab.cz) [online]cit. 20.8.2017, dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/stkatr/zoom/zoom_hm/
- historické fotomapy, [www.kontaminace.cenia.cz](http://kontaminace.cenia.cz), [online]cit. 20.8.2017, dostupné z: <http://kontaminace.cenia.cz/>
- katastrální mapa, [www.nahlizenidokn.cz](http://sgi.nahlizenidokn.cz), [online]cit. 20.8.2017, dostupné z:<http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3>

Fotografie jsou foceny autorem této práce, za poskytnutí materiálů zaměření, stavebně historického průzkumu a historických fotografií děkuji majitelce zámku MUDr. A. Tomkové.

4/ NÁVRH

Obsah

Průvodní zpráva.....	7
Situace areálu.....	12
Funkční rozložení v areálu.....	16
Zámek - stávající stavba.....	20
Sýpka - stávající stavba.....	24
Zahradní altán - novostavba.....	26
Ubytování s jídelnou - novostavba.....	28
Architektonický detail.....	37
Vizualizace.....	47

PRŮVODNÍ ZPRÁVA

1. Zadání

Název práce: Revitalizace zámeckého areálu v Příčovech

Obec: Příčovy

Okres: Příbram

Katastrální území: 735833

Kraj: Středočeský

Příčovy jsou malá obec s malým počtem trvale sídlících obyvatel. Jedná se o typickou vesnici s minimálními nároky na občanskou vybavenost nacházející se nedaleko většího města (Sedlčany, okres Příbram), které poskytuje obci veškerou potřebnou vybavenost. Minimální nároky na vybavenost (autobusové spojení, obecní úřad, obchod, restaurace) jsou v obci dostatečně pokryty. V centru obce se nachází zanedbaný a nevyužívaný barokní areál se zámeckou budovou, kaplí a sýpkou, který byl s dříve přiléhajícím poplužním dvorem hospodářským centrem a těžištěm Příčovského panství.

V současnosti se jedná o poklidnou vesnici odlehlou od veškerých rušných provozů (jako jsou například hlavní komunikace, či rušné podniky), jejíž hlavní funkční náplní je v současnosti obytná funkce a zemědělská výroba.

Diplomová práce se skládá z doplnění stávajícího stavebně historického průzkumu zpracovaného v roce 2016 a následného návrhu revitalizace areálu zámku. V projektu je kladen důraz na šetrný přístup k historickému objektu a citlivou úpravu okolního prostředí, včetně začlenění novostaveb.

2. Širší vztahy

Areál řešeného zámku se nachází v obci Příčovy (dříve Přečův Luh, později Příčovy Luhy) ve Středočeském kraji na jih od Prahy. Obec se rozkládá tři kilometry na severozápad od města Sedlčany, nedaleko větších měst Dobříš, Příbram a Benešov.^[2]

Příčovy leží v Sedlčanské pahorkatině v nadmořské výšce okolo 350 m n. m. nedaleko vrchu Deštno a v blízkosti několika rybníků. Krajina, ve které se Příčovy nachází, je charakteristická hustou rybníční sítí. Oblast patří mezi jednu z hlavních rybníčních soustav v Čechách.^[7]

Zámek s v minulosti přiléhajícím poplužním dvorem, pivovarem, hostincem, stájemi a ovčínem byl založen v jihozápadní části obce v roce 1712^[2] v bezprostřední blízkosti dvou rybníků. Dnes je zámek obklopen ze všech stran novou zástavbou rodinných domů a nachází se v samém centru obce.

3. Popis areálu

Areál Příčovského zámku byl v počátku svého vzniku vystavěn do osově symetrické kompozice skládající se ze čtyř budov. Ústřední zámecká budova byla doplněna dvěma hospodářskými stavbami – sýpkou a budovou, která je zachycena na historických mapováních, ale o které se nedochovaly žádné zprávy, ani nebyla zachycena na žádných historických fotografiích. Čtvrtá stavba velmi skromných rozměrů stála na nádvoří v přesné návaznosti na hlavní osu zámku. K výše zmíněné zámecké kompozici patřil také poplužní dvůr s pivovarem, hostincem a ovčínem.^[1] Byl umístěn za k zámku přiléhajícími rybníky a zpřístupněn cestou mezi nimi, jak je vidět na historických mapováních.

[1] KOVÁŘ Miroslav, Úlovec Jiří. Zkrácený standartní nedestruktivní stavebně-historický průzkum, 2016

[2] ÚLOVEC Jiří. Zámek v Příčovech. Podbrdsko. Sborník státního okresního archivu v Příbrami, 1996, č.3, s. 21-45

[7] HEŘMANOVÁ Eva. Jan. Jihočeské rybníky a rybníkářství. Geografické rozhledy, 2012, č.2, s. 5-7

Nejvýrazněji se od původní podoby v době vzniku vzdálilo celkové uspořádání areálu. Největší změnou je ztráta důležité osové kompozice, s níž byl areál založen. Historické fotografie, historické mapování ani archivní rešerše zpracovaná v rámci stavebně historického průzkumu nám neukazují na přesné období a důvody jejího zániku. Důležitým bodem je také majetkové oddělení poplužního dvora, pozemků a rozprodání větší části původní zámecké zahrady.

V současnosti je areál z části oplocen pletivem a z části byly dochovány původní kamené ohradní zdi. Dochované stavby na pozemku - vlastní zámecká budova a objekt špýcharu byly dochovány v relativně dobrém stavu s minimálními novodobými zásahy do původní barokní podoby. V jižním rohu řešeného pozemku se nachází objekt novosobé garáže.

Zámecký areál původně dominující okraji vesnice byl obklopen na začátku 20. století novou zástavbou rodinných domů, vzniklých na původní zámecké zahradě. Tato situace je již nevratná

Objekty na pozemku jsou napojeny pouze na sítě elektro. V obci je vedena spašková kanalizace a plánována je vodovodní přípojka.

4. Návrh

4.1 Přístup k areálu

Ústřední budovy v areálu byly dochovány vyjma objektu pravděpodobné původní kolny, který byl důležitým prvkem barokní osové kompozice. Dochované objekty budou citlivě opraveny s minimálními zásahy do původní barokní struktury. Dotvořena bude osová kompozice, která areálu chybí. Areál bude rovněž doplněn o zcela nový objekt pokrývající funkční nároky, které by dochované historické objekty narušily.

4.2 Funkční náplň

Obec Příčovy má minimální nároky na občanskou vybavenost. Veškerou občanskou vybavenost poskytují větší města v okolí. Základní vybavenost (autobusové spojení, obecní úřad, obchod, restaurace) jsou v obci dostatečně pokryty. Odlehlost obce od rušných provozů (jako jsou například hlavní komunikace, či rušné podniky) je ideální pro umístění komunitních center, které vyžadují pro své provozování dostatečně velké prostory a klidné a odlehle prostředí.

Ve vlastní budově zámku budou umístěny provozování, které svými nároky nenaruší zásadně stavební strukturu historické stavby (kuchyň s jídelnou, ponechání stávajícího provozu kaple se sakristií, společenské místnosti, prostory komunitního centra, skromný byt majitele). Jejich umístění v objektu je podloženo analýzou rozložení jednotlivých funkcí v historii zámku.

Pro náročnější provozování, jako je např. ubytování, bude v areálu vystavěn nový objekt.

4.3 Stavební program

4.3.1. Zámek

Objekt zámku je obdélná patrová stavba s mansardovou střechou. Budova je dochována v relativně dobrém stavu, bez zásadních novodobých zásahů. V současnosti je několik místností v patře používáno jako víkendové obydlí majitelky. V kapli jsou příležitostně konány bohoslužby.

Konstrukční řešení

Nosný systém zůstává neměnný, jedná se o kamennou stavbu s tloušťkou obvodového zdiva 0,7 m. Schodiště

je kamenné s dřevěnými stupni v klenutém prostoru. Nové příčky jsou lehké sdek. Okna jsou pravidelně rozmístěna a jedná se o původní špaletová okna osazena do cihelných špalet. Stávající krov bude ponechán pouze budou provedeny lokální opravy.

Stavební program

Cílem rekonstrukce zámku je do přízemí navrátit původní funkce. V patře zajistit soukromý byt majitele.

Architektonické řešení

V přízemí objektu byla obnovena černá kuchyně s přílehlou jídelnou obnoveno bylo i jejich původní propojení znatelné ve stávajícím zdivu. Sakristie a kaple budou uzpůsobeny tak, aby byly schopny častějšího než příležitostného provozu. V přízemí objektu budou vybudovány toalety.

Patro budovy bude rozděleno na dvě stavebně oddělené části. Místnosti propojené oratorními okny s kaplí budou věnované expozici zámku. Hlavní sál bude veřejně přístupným koncertním sálem. Ve druhé části patra objektu bude vybudován byt majitelky zámku přístupný z vestibulu/podesty schodiště oddělený dveřmi. Byt má své hygienické zázemí a vlastní kuchyni. Jednotlivé funkce byly rozmístěny dle zpracované funkční analýzy původního stavu.

Obnoveny budou fasády dle původní barevnosti patrné na fasádě objektu.

Technické zabezpečení budovy

Budova není nyní napojena na inženýrské sítě. V objektu jsou dochovány kachlová kamna v každé místnosti. Místnosti, které neposkytují trvalý provoz budou vytápěny příležitostně kachlovými kamny. Samotný byt bude rovněž vytápěn dochovanými kachlovými kamny, ale bude zde jako přídatný prvek dodán elektrokotel zajišťující i ohřev teplé vody. Hygienické zázemí v přízemí bude napojeno na stávající splaškovou kanalizaci a napojeno na plánovaný vodovod.

4.3.2. Sýpka

Obdélná patrová stavba s výrazně zdobenými štíty na východní straně areálu situovaná k zámecké budově v osové kompozici.

Konstrukční řešení

Nosný systém zůstává neměnný, jedná se o kamennou stavbu s tloušťkou obvodového zdiva 0,7 m. V interiéru objektu se nachází pouze jedna prostora ve které je umístěno dřevěné schodiště vedoucí až do krovu.

Sýpka je dochována bez zásadních stavebních úprav. Nebude do ní radikálně zasazeno. Budou doplněna pouze jednoduchá okna.

Stavební program

Cílem je tento nenarušený prostor ponechat v jeho čistém stavu. Sýpka bude sloužit jako multifunkční prostor či společenská místnost pro konané aktivity v areálu. Jak pro akce konané obcí ale i pro akce konané komunitním centrem.

Architektonické řešení

Na objektu bude obnovena barokní fasáda. Římsy a okenní šambrýny budou obnoveny dle nálezových situací. Barevnost se bohužel nedochovala, bude přihlédnuto k barevnosti původní fasády zámecké budovy. Navrhovaná podoba není kopií původní fasády jako v případě zámecké budovy, ale je rekonstrukcí pravděpodobné možné podoby.

Technické zabezpečení budov

Objekt nebude napojen na žádné inženýrské sítě. Dešťová voda bude likvidována na pozemku.

4.3.3. Zahradní altán

Obdélná zděnná stavba se sedlovou střechou. Objekt je dotvořením osově kompozice areálu.

Konstrukční řešení

Objekt bude vystavěn z cihelného zdiva zastřešen dřevěným hambálkovým krovem s valbovou střechou.

Stavební program

Cílem je převážně dotvoření chybějící osy v areálu. Memento původní zaniklé stavby.

Architektonické řešení

Objekt bude proveden jako zjednodušená kopie dochovaného špýcharu. Jendá se převážně o dotvoření osy areálu. Původní objekt nebyl dochován na žádných historických fotografiích, neznáme ani přibližnou dobu a důvody jeho zániku, proto bylo k situaci přistoupeno formou osově doplnění zjednodušené kopie špýcharu. Z důvodu neznalosti původní podoby bylo opuštěno od dekotaritvních prvků.

Technické zabezpečení budovy

Objekt nebude napojen na žádné inženýrské sítě. Dešťová voda bude likvidována na pozemku.

4.3.4. Novostavba ubytování a jídelny

V rámci konceptu funkčního využití areálu je stávající zástavba doplněna novostavbou, která bude sloužit pro funkce s většími nároky na provoz. Jsou tím ubytovací kapacity a prostor kuchyně s jídelnou.

Konstrukční řešení

Konstrukční systém budovy je stěnový zděný, nosné zdi v podélném směru podpírají železobetonové monolitické stropy. Vnitřní dělicí konstrukce jsou zděné. Objekt je zastřešen vaznicovým krovem s keramickou krytinou. Objekt je vybaven centrálním železobetonovým schodištěm. Fasáda budovy je omítané zdivo v barvách okru kombinovaná s kamenným obložím a dřevěnými vertikálními prvky. Krov v ubytovací části objektu je dřevěný vaznicový. V části nad jídelnou, kde prostor není využíván, je krov tvořen dřevěnými příhradovými vazníky.

Architektonické řešení a kapacity

Objekt je 70 m dlouhá stavba rozdělena v několika částech funkčně výškově i fasádou. Stavba je otevřena do zahrady, druhá strana přiléhá přímo k ulici, ovšem slepé bez velkého provozu. Lineárnost stavby prostupuje celým objektem v podobě otevřené a uzavřené chodby. Vytváří se tak jasný systém provozů a pohybů v objektu.

Ubytovací část je patrová stavba, část jídelny je pouze přízemní. Prostor nad jídelnou slouží nyní jako půda, v budoucnu může být potenciálem pro další rozvoj. Jednotlivé byty jsou navrženy v přízemí jako dvojlůžkové se samostatným hygienickým zázemím. V patře pak jako společné pokoje s patrovými posteli a se společným hygienickým zázemím na patře.

Technické zabezpečení budovy

Budova bude napojena na splaškovou kanalizaci a plánovaný vodovod. Objekt by mohl být vytápěn několika způsoby - elektrokotlem, přímotopy pouze ve chvílích jeho provozu, či by se dalo uvažovat o vytápění dřevem. Pro poslední variantu by ovšem musely být vytvořeny mnohem větší prostory technického zázemí. Tato situace není pro potřeby studie řešena.

4.3.5. Venkovní plochy

Areál je rozdělen na dvě části, část původní baroní osově kompozice a nově komponované prostory v jižní části pozemku. Obnovená kompozice byla rekonstruována do možné barokní podoby. Původní kompozici parteru neznáme. V příčné ose bude zasazena lípa, která dotvoří celovou kompozici. Nově komponovaná část slouží jako vstupní a klidová zóna areálu.

Legenda

- stávající objekty, dochované historické
- obnovené zaniklé objekty
- nové objekty
- bourané objekty
- zaniklé původní pozemky

Legenda

- 1 budova zámku, r. 1712
- 2 budova špýcharu, r. 1712
- 3 zahradní altán, návrh
- 4 ubytování, návrh
- 5 garáž, poč. 20. století

situace vývoje areálu

Vybavenost obce

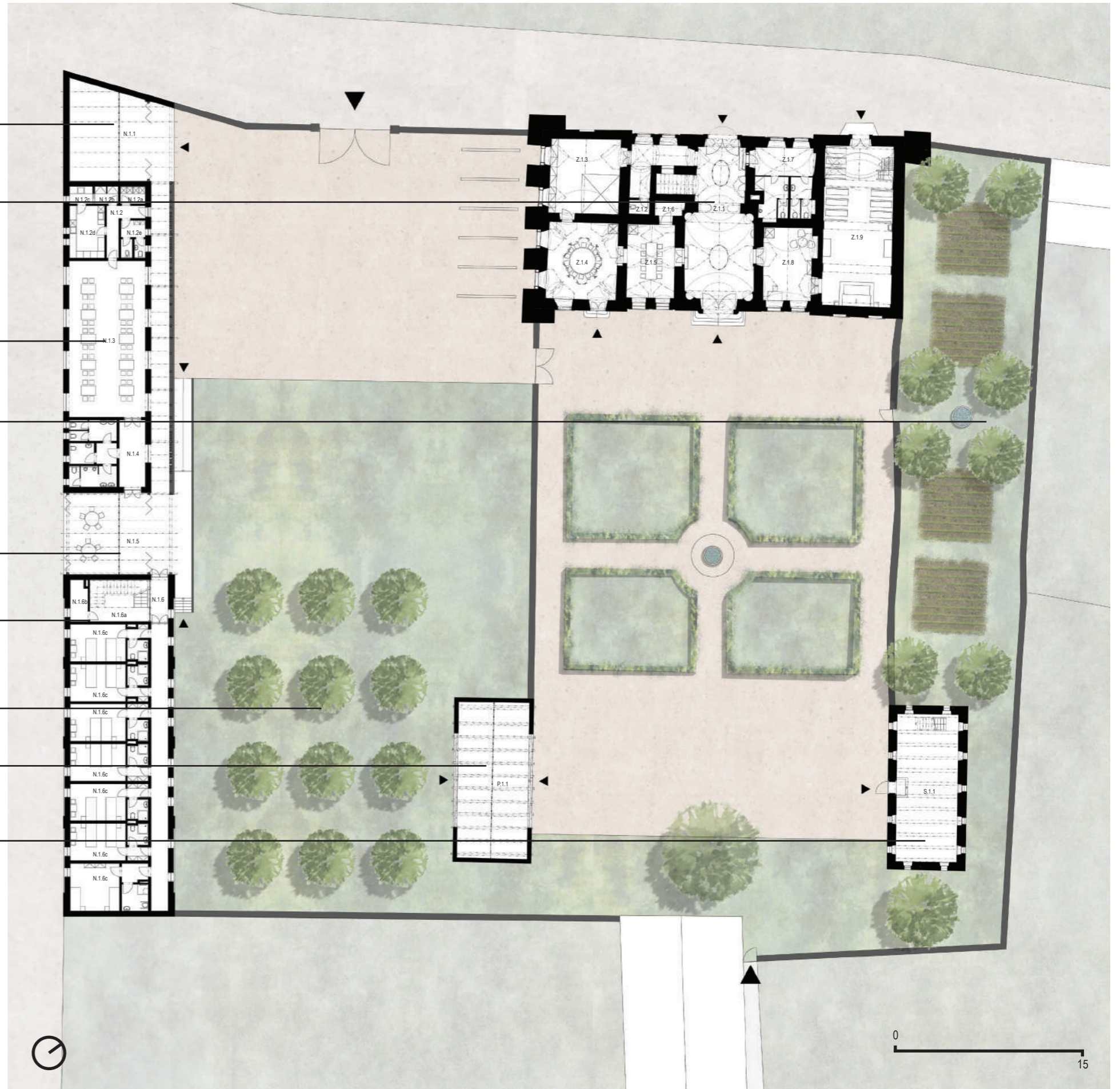
- OÚ obecní úřad
- obchod
- restaurace
- turistická stezka
- cyklistická stezka
- dětské hřiště

Vybavenost areálu

- ubytování
- kaple sv. Vojtěcha
- jídelna
- zámek, expozice

- zahradní domek
- zámecká budova (expoziční, kaple, byt, společenský sál)
- jídlna s kuchyní
- užitková zahrada
- krytá terasa
- ubytování
- ovocný sad, klidová zóna
- zahradní altán
- sýpka (multifunkční prostor, expoziční)

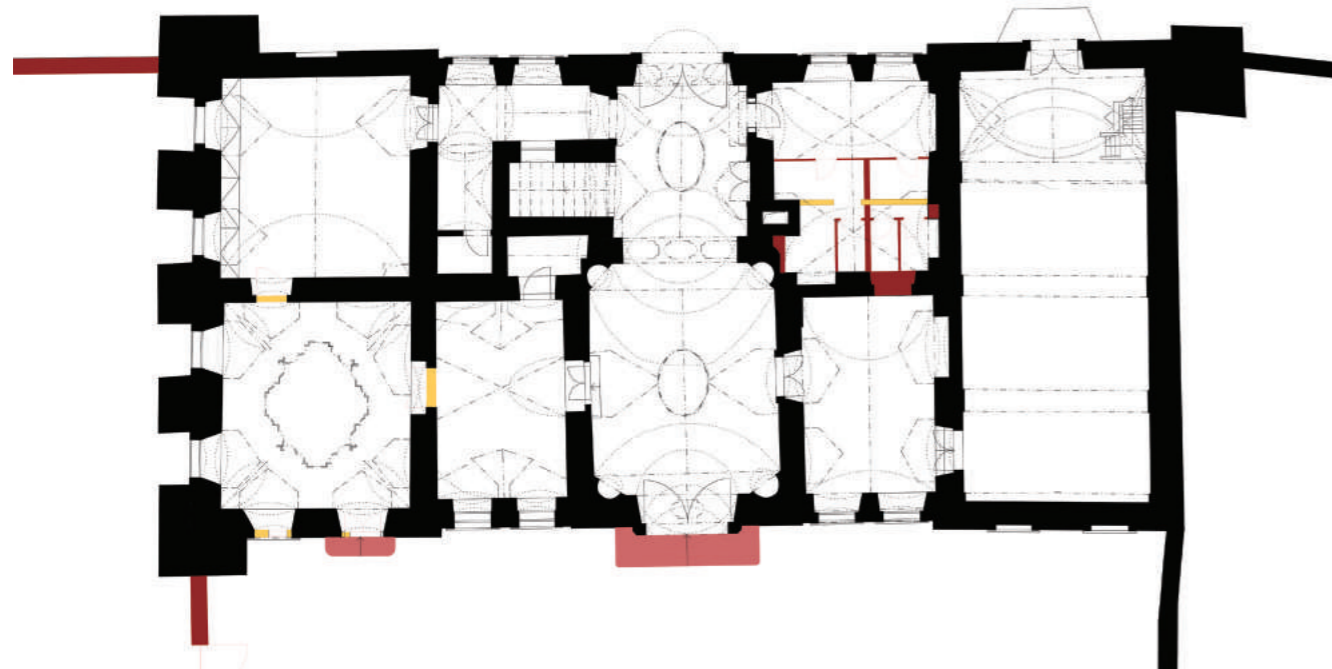

funkční rozložení v areálu, návrh

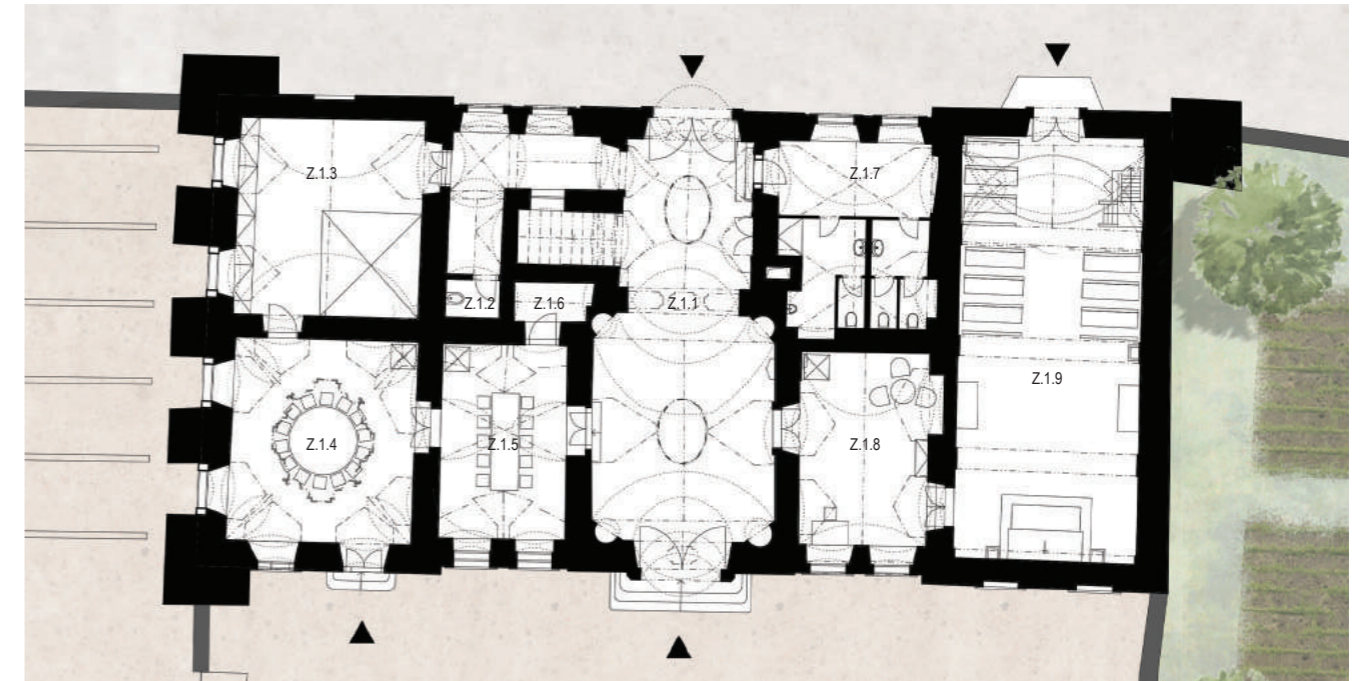
Legenda

- stávající konstrukce
- nové konstrukce
- bourané konstrukce

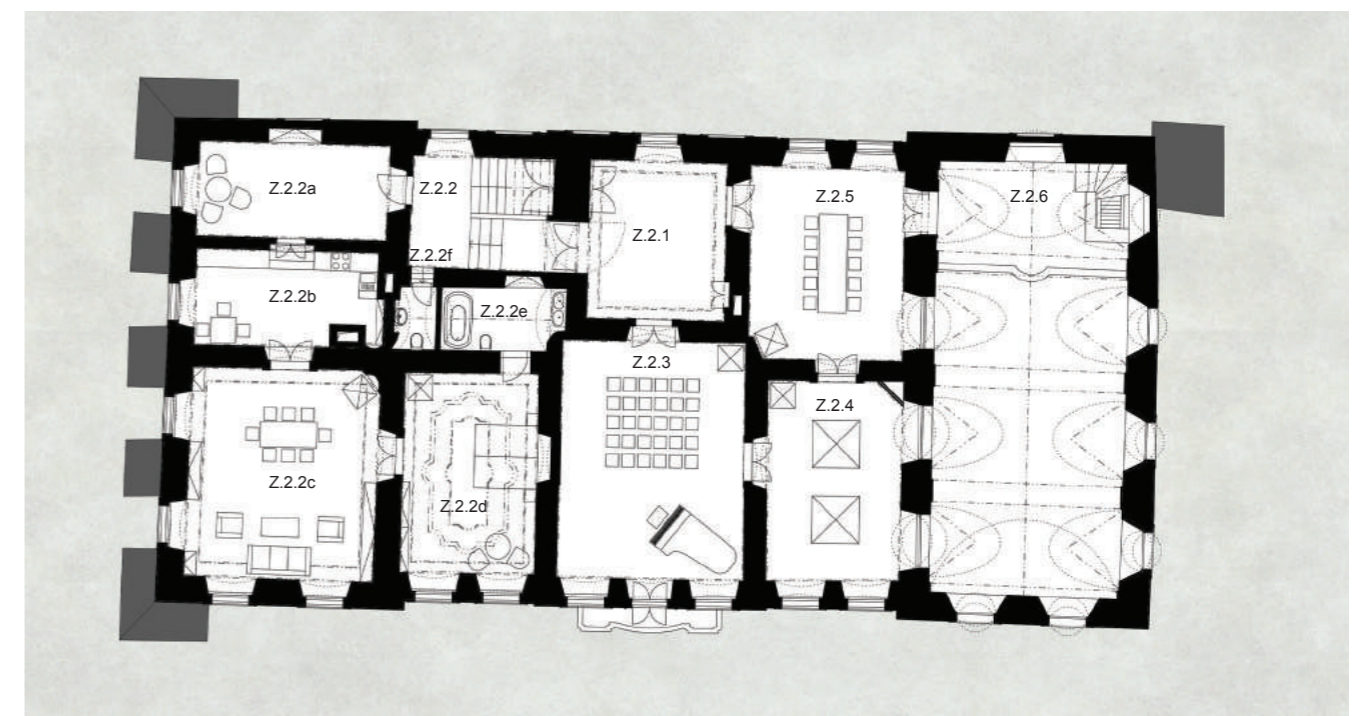

půdorys přízemí zámku - stavební změny

Legenda místností	přízemí	patro	patro
Z.1.1 - vstupní prostory, průjezd	Z.2.1 - vstupní hala	Z.2.4- expozice zámku	
Z.1.2 - úklidová místnost	Z.2.2 - soukromý byt	Z.2.5 - salonek	
Z.1.3 - černá kuchyně	Z.2.2.a - hala	Z.2.6 - kruchta	
Z.1.4 - jídelna	Z.2.2.b - kuchyně		
Z.1.5 - salonek	Z.2.2.c - jídelna, ob. pokoj		
Z.1.6 - sklad	Z.2.2.d - ložnice		
Z.1.7 - toalety	Z.2.2.e - koupelna		
Z.1.8 - sakristie	Z.2.2.f - toaleta		
Z.1.9 - kaple sv. Vojtěcha	Z.2.3 - hlavní sál		

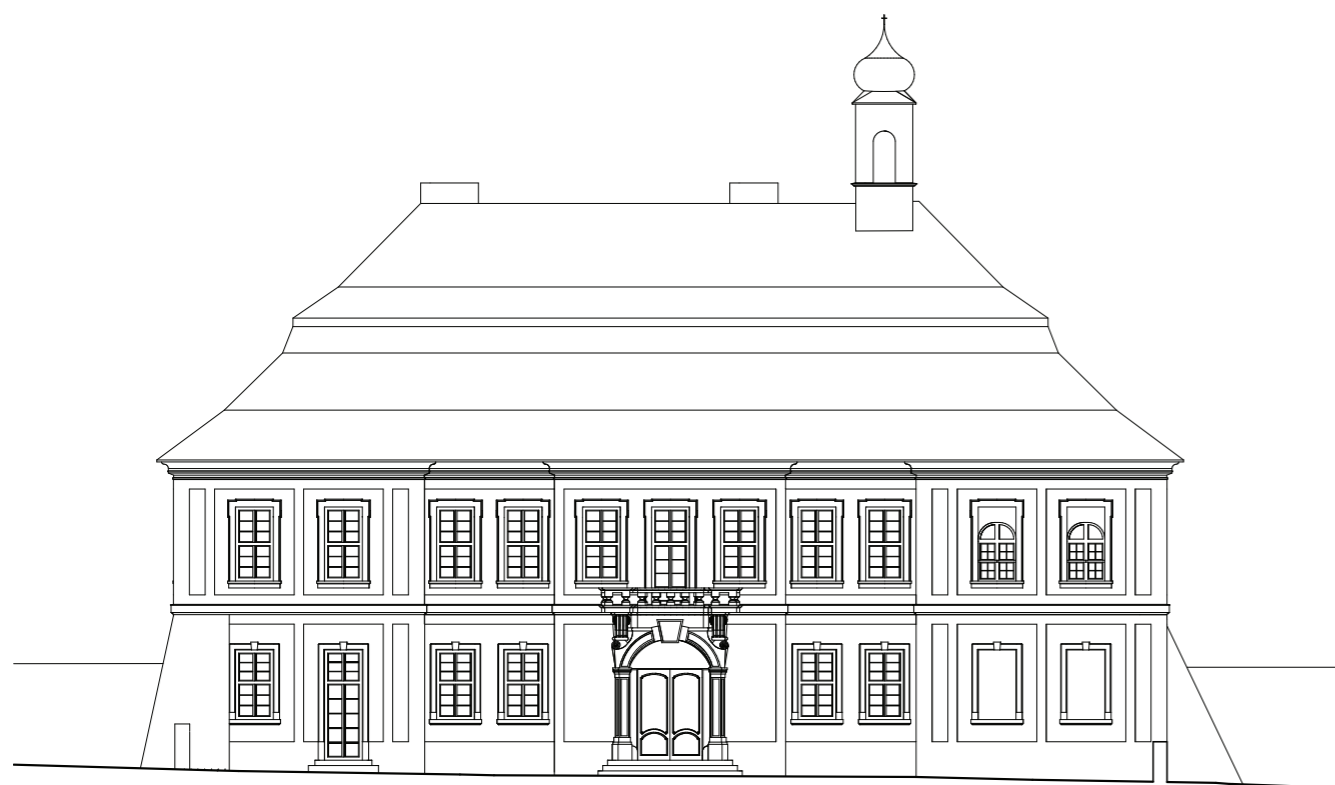

půdorys přízemí zámku - návrh

půdorys patra zámku - stavební změny

půdorys patra zámku - návrh

pohled na zámek - východní průčelí - návrh

pohled na zámek - východní průčelí - návrh

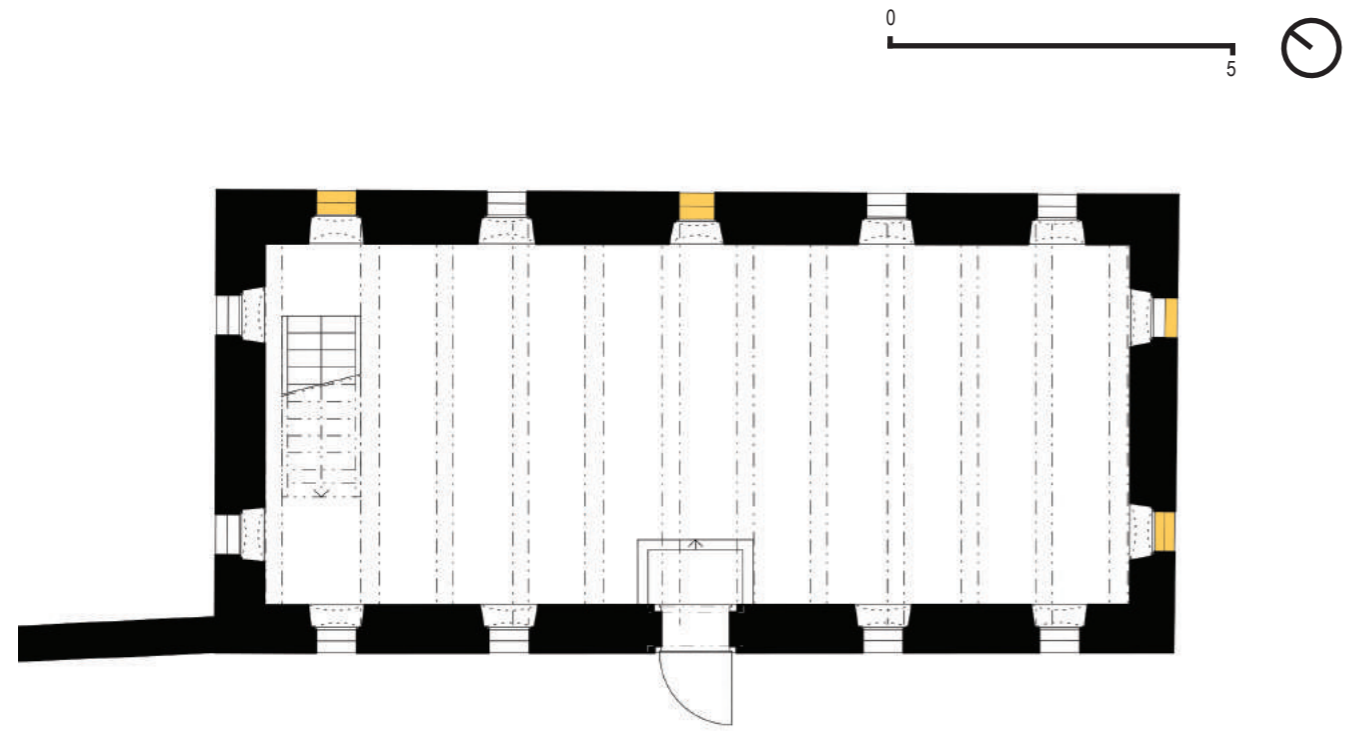
pohled na zámek - severní a jižní průčelí - návrh

příčný řez zámek - návrh

Legenda

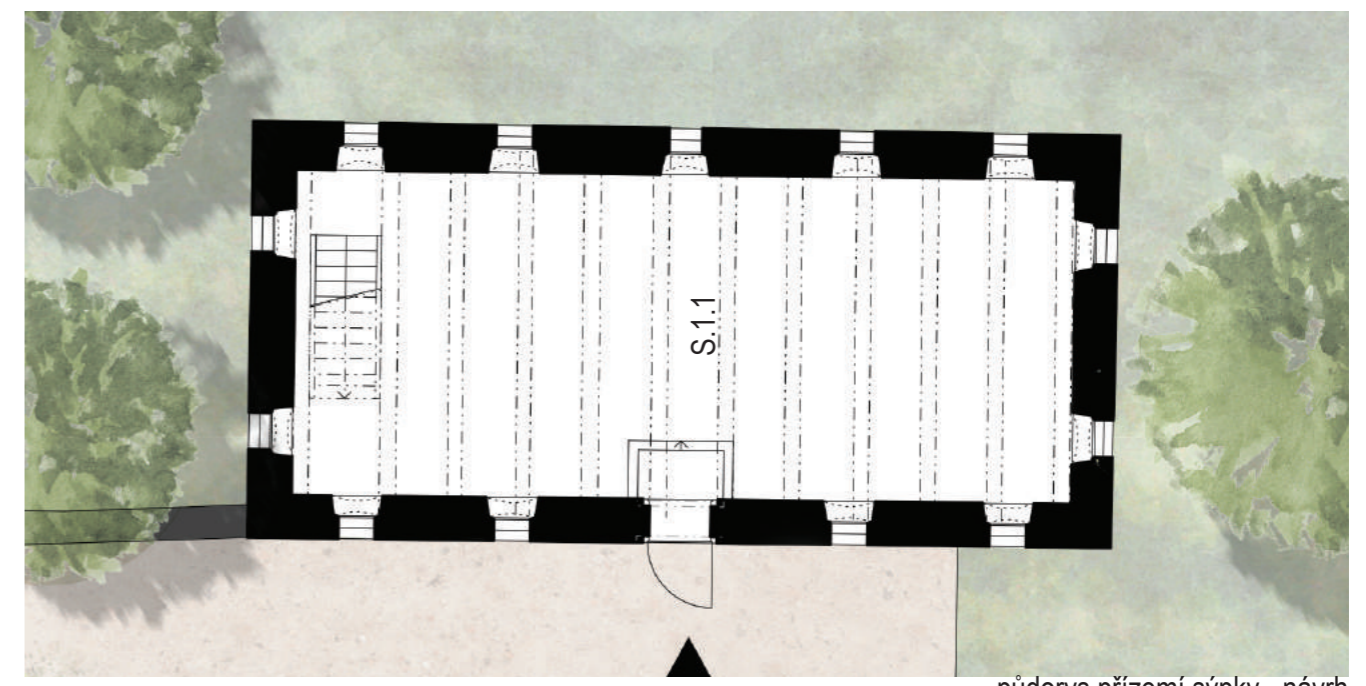
- stávající konstrukce
- bourané konstrukce

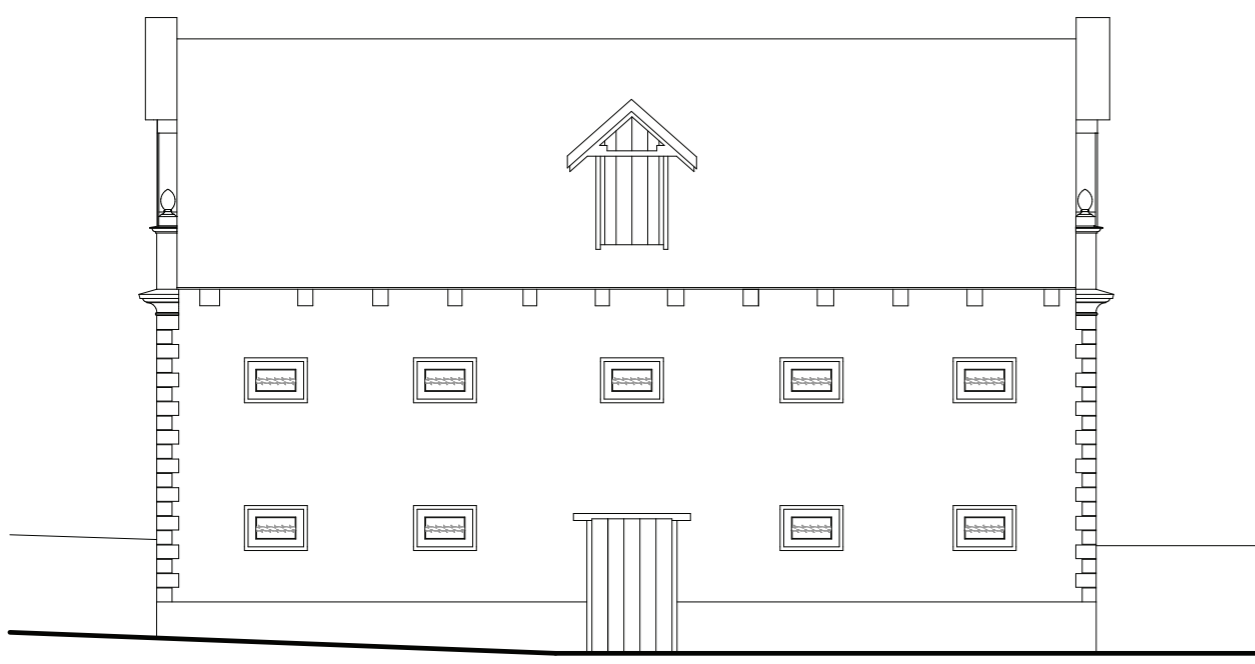
půdorys přízemí sýpky - stavební změny

Legenda místností přízemí

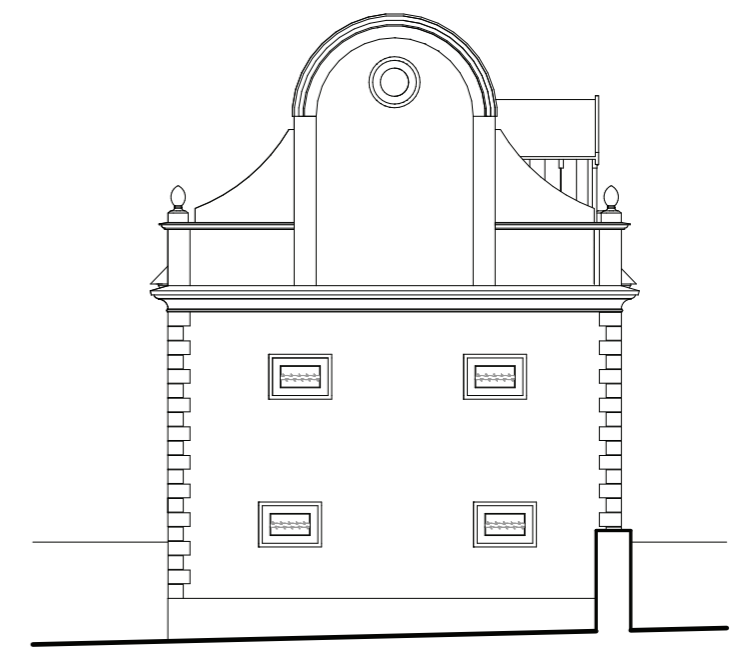
Z.1.1. - multifunkční prostor, expozice

půdorys přízemí sýpky - návrh

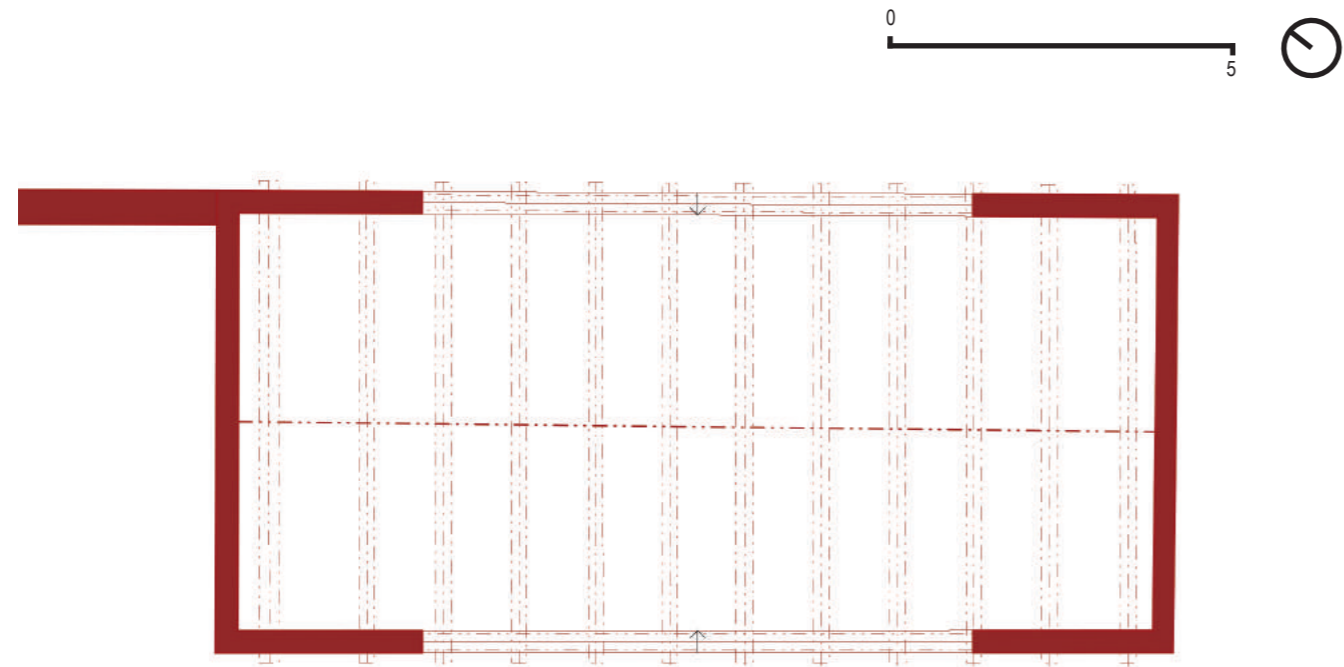
pohled na sýpku - jižní průčelí

pohled na sýpku - západní průčelí

Legenda

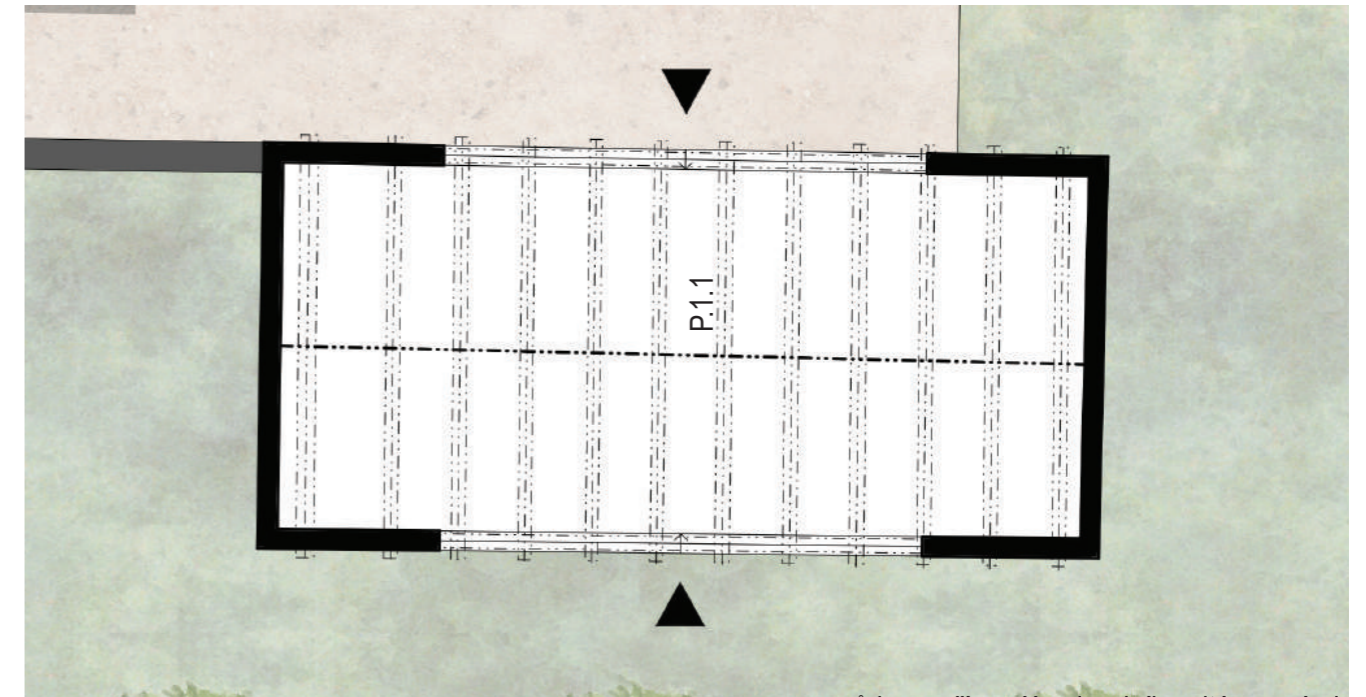
 nové konstrukce

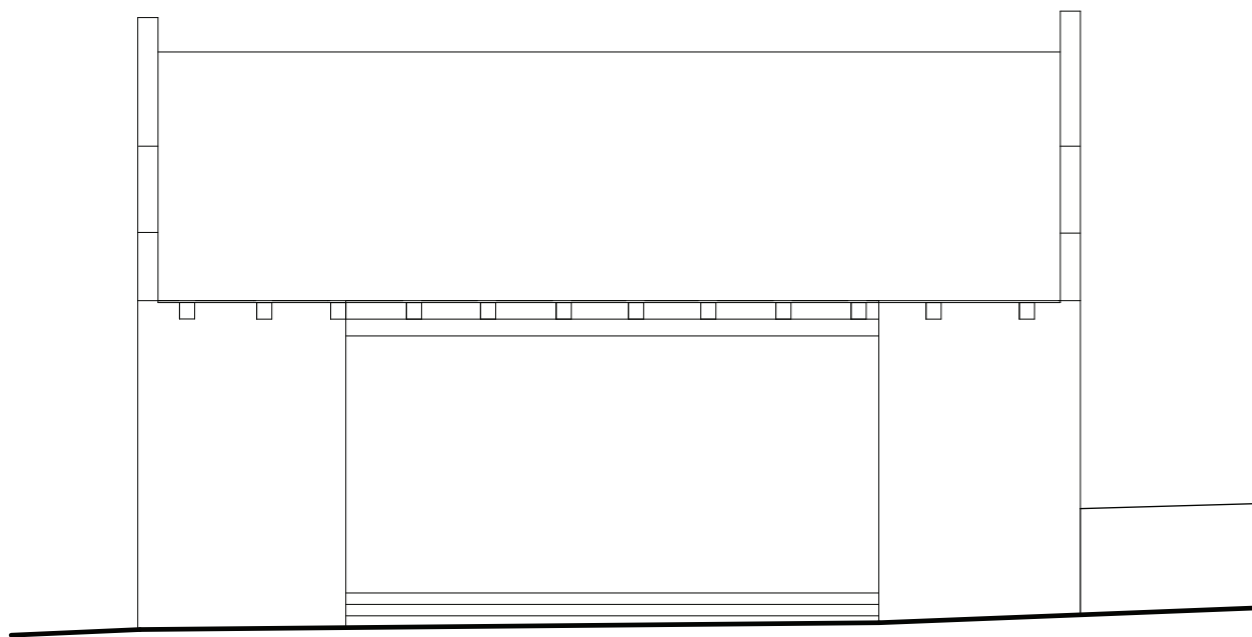
půdorys přízemí zahradního altánu - celý objekt je novostavba

Legenda místností přízemí

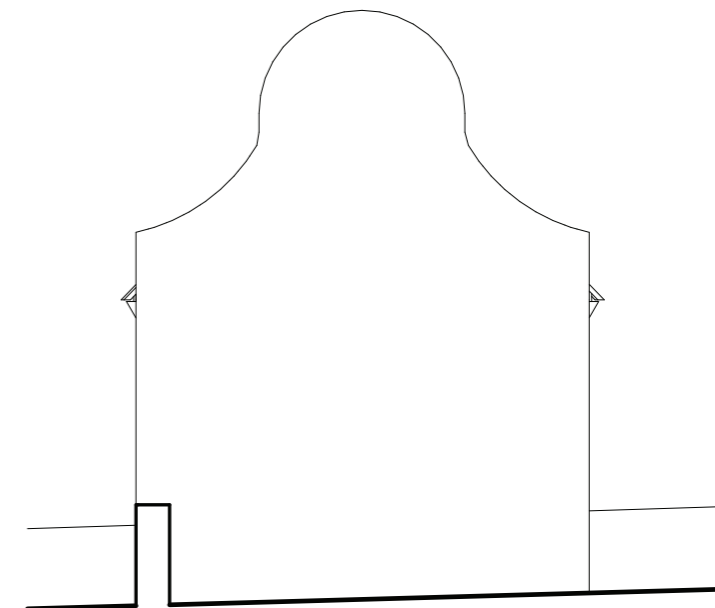
P.1.1. - zahradní přístřešek

půdorys přízemí zahradního altánu - návrh

pohled na zahradní altán - severní průčelí

pohled na zahradní altán -západní průčelí

Legenda

 nové konstrukce

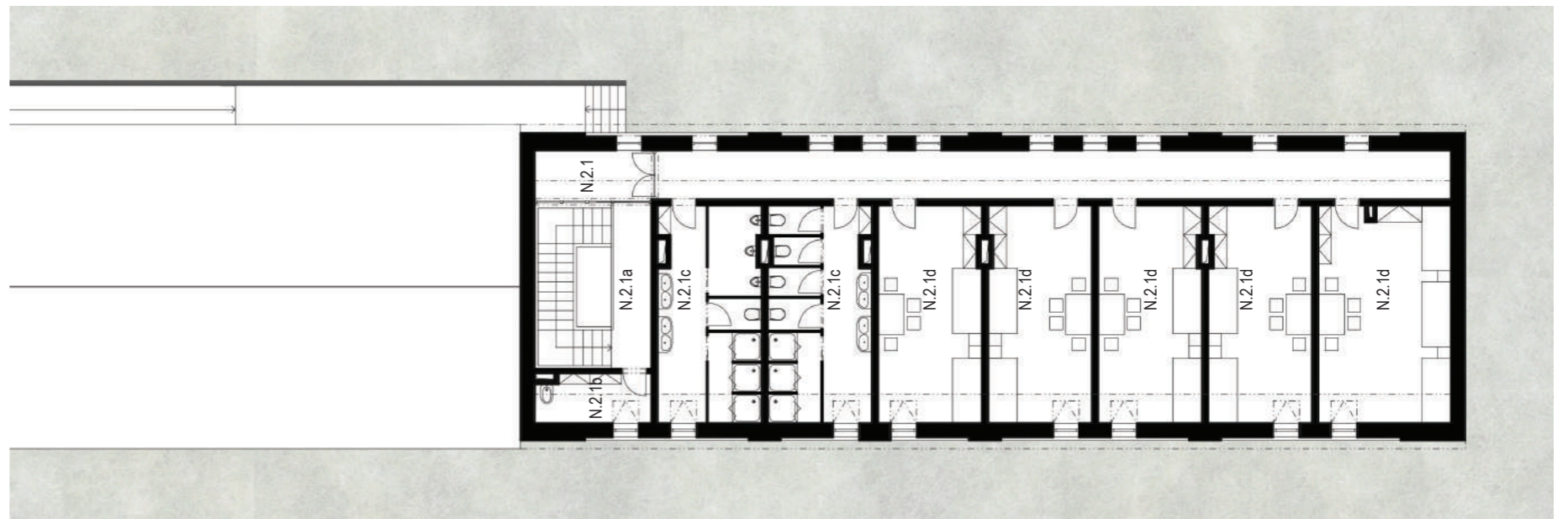
schema - celý objekt je novostavba

Legenda místností

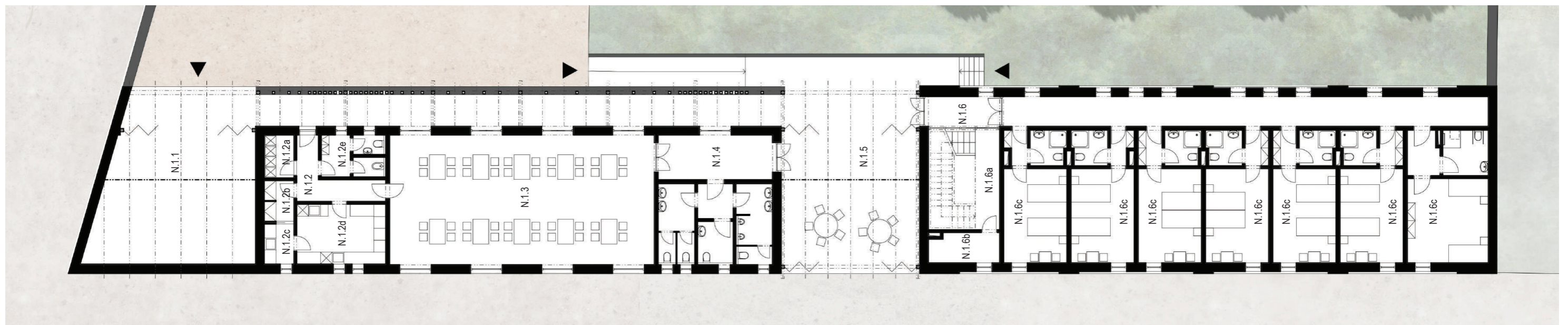
	přízemí	přízemí	patro
N.1.1 - zahradní domek, dílna	N.1.5 - krytá terasa	N.2.1 - bytovací budova	
N.1.2 - kuchyně	N.1.6 - bytovací budova	N.2.1a - schodiště	
N.1.2a - odpad	N.1.6a - schodiště	N.2.1b - úklid	
N.1.2b - spižirna	N.1.6b - technická místnost	N.2.1c - 2x koupelna	
N.1.2c - přípravná	N.1.6c - 7x dvoulůžkový pokoj	N.2.1d - 5x čtyřlůžkový pokoj	
N.1.2d - kuchyně			
N.1.2.e- šatna, úklid			
N.1.3 - jídelna			
N.1.4 - toalety			

příčný rez bytovací části

půdorys patra novostavby - návrh

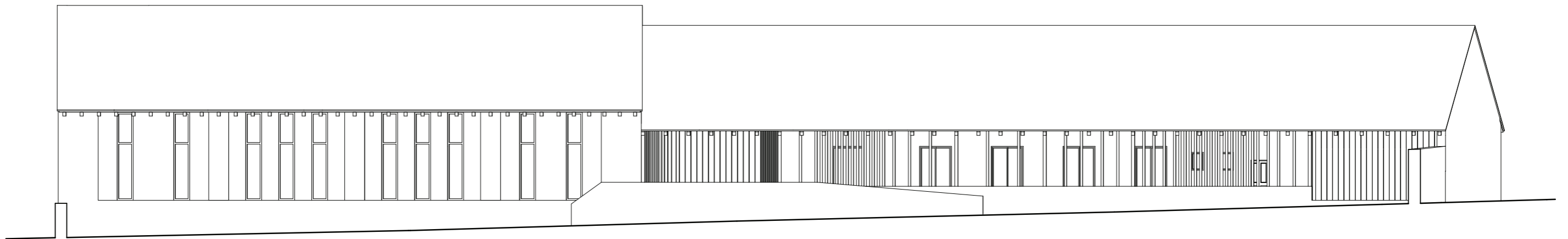
půdorys přízemí novostavby - návrh

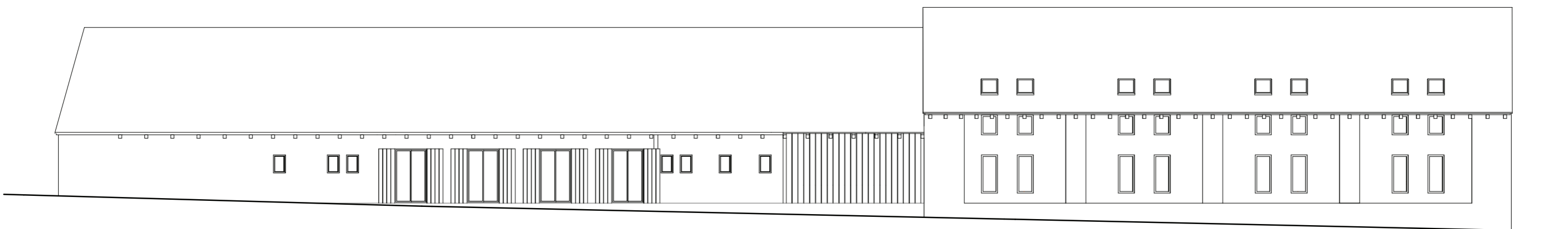
pohled novostavbu - severní průčelí

pohled novostavbu - jižní průčelí

pohled novostavbu - severní průčelí

pohled novostavbu - jižní průčelí

fragment konkávně prohnutého kamenného zábradlí - nalezeno v areálu (dokumentace autor, viz SHP část)

fragment kamenné balustrády, zábradlí balkonu - nalezeno v areálu (dokumentace autor, viz SHP část)

viditelnost původní barevnosti

kamenný portál

architektonický detail rekonstrukce dochovaného portálu s navazujícím kamenným balkonem, rekonstrukce původní barevnosti fasád (dle nálezových situací)

Poděkování

Závěrem bych ráda poděkovala prof. Václavu Girsovi za vedení mé práce a cenné rady, doc. Mileně Hauserové, nevyčerpatelné studnici informací, za vedení předdiplomní části projektu a za její ochotu a trpělivost při konzultacích. A mé pravé ruce Lindě Bittner, která byla připravena s cennými radami v jakýkoliv okamžik. A v neposlední řadě všem ostatním přátelům a rodině, kteří mi byli neustálou podporou, poradci a pomocnou rukou.

